

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

14 Ιουλίου 2022

ΤΕΥΧΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

Αρ. Φύλλου 3727

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Αριθμ. 1192/04-07-2022

Έγκριση Κανονισμού Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΠΜΣ) της Ιατρικής Σχολής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών (ΕΚΠΑ) με τίτλο: «Νεοπλασματική Νόσος στον Άνθρωπο: Έρευνα και Κλινικοπαθολογοανατομική Προσέγγιση στα Πλαίσια της Εξατομικευμένης Ιατρικής (Διάγνωση και Στοχευμένη Θεραπεία)» «MSc in Neoplastic Disease in Humans: Research and Clinicopathologic Approach in the Context of Precision Medicine (Diagnosis and Targeted Treatment)».

Η ΣΥΓΚΛΗΤΟΣ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΚΑΙ
ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις του ν. 4485/2017 «Οργάνωση και Λειτουργία της ανώτατης εκπαίδευσης, ρυθμίσεις για την έρευνα και άλλες διατάξεις» (Α' 114), και ειδικότερα τα άρθρα 30 έως και 37, 45 και 85.

2. Την υπ' αρ. 163204/Ζ1/29-9-2017 εγκύκλιο του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων.

3. Την υπ' αρ. 216772/Ζ1/8-12-2017 υπουργική απόφαση «Τρόπος κατάρτισης του αναλυτικού προϋπολογισμού λειτουργίας και της έκθεσης βιωσιμότητας των Προγραμμάτων Μεταπτυχιακών Σπουδών» (Β' 4334).

4. Τις παρ. 7 και 8 του άρθρου 19 και την παρ. 3α του άρθρου 42 του ν. 4521/2018 «Ίδρυση Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής και άλλες διατάξεις» (Α' 38).

5. Τις παρ. 1 και 5 του άρθρου 101 του ν. 4547/2018 «Αναδιοργάνωση των δομών υποστήριξης της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις» (Α' 102).

6. Τις διατάξεις του ν. 4009/2011 «Δομή, λειτουργία, διασφάλιση της ποιότητας των σπουδών και διεθνοποίηση των ανωτάτων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων (Α' 195).

7. Τις διατάξεις του ν. 4386/2016 «Ρυθμίσεις για την έρευνα και άλλες διατάξεις» (Α' 83).

8. Το π.δ. 85/2013 «Ίδρυση, μετονομασία, ανασυγκρότηση Σχολών και ίδρυση Τμήματος στο Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών» (Α' 124).

9. Τις διατάξεις του ν. 3374/2005 «Διασφάλιση της ποιότητας στην ανώτατη εκπαίδευση. Σύστημα μεταφοράς

και συσσώρευσης πιστωτικών μονάδων - Παράρτημα διπλώματος» (Α' 189) και ιδίως τα άρθρα 14 και 15.

10. Την υπ' αρ. 877/09.07.2018 (Β' 3695) απόφαση της Συγκλήτου του ΕΚΠΑ, με την οποία επανιδρύθηκε το ΠΜΣ «Νεοπλασματική Νόσος στον Άνθρωπο: Έρευνα και Κλινικοπαθολογοανατομική Προσέγγιση στα Πλαίσια της Εξατομικευμένης Ιατρικής (Διάγνωση και Στοχευμένη Θεραπεία)».

11. Το απόσπασμα πρακτικού της Συνέλευσης της Ιατρικής Σχολής του ΕΚΠΑ (συνεδρίαση 28.01.2021).

12. Το απόσπασμα πρακτικού της Συγκλήτου του ΕΚΠΑ (22η συνεδρία 19-04-2022).

13. Το γεγονός ότι με την παρούσα δεν προκαλείται δαπάνη εις βάρος του κρατικού προϋπολογισμού, αποφασίζει:

Την έγκριση του Κανονισμού του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών της Ιατρικής Σχολής του ΕΚΠΑ, με τίτλο «Νεοπλασματική Νόσος στον Άνθρωπο: Έρευνα και Κλινικοπαθολογοανατομική Προσέγγιση στα Πλαίσια της Εξατομικευμένης Ιατρικής (Διάγνωση και Στοχευμένη Θεραπεία)» από το ακαδημαϊκό έτος 2020-2021, ως ακολούθως:

ΑΡΘΡΟ 1

ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ-ΣΚΟΠΟΣ

Σκοπός του ΠΜΣ «Νεοπλασματική Νόσος στον Άνθρωπο: Έρευνα και Κλινικοπαθολογοανατομική Προσέγγιση στα Πλαίσια της Εξατομικευμένης Ιατρικής (Διάγνωση και Στοχευμένη Θεραπεία)» είναι η παροχή υψηλού επιπέδου μεταπτυχιακής εκπαίδευσης στο επιστημονικό πεδίο των νεοπλασιών του ανθρώπου με ανάλυση όλων των τεχνικών που χρησιμοποιούνται για τη διάγνωση και την ταξινόμηση του καρκίνου σήμερα. Το Π.Μ.Σ. επίσης προσφέρει ευρύ φάσμα θεωρητικών διαλέξεων πάνω σε γενικούς βασικούς κυτταρικούς μηχανισμούς βιολογίας του καρκίνου και διαλέξεις που ειδικότερα εστιάζουν στους ιδιαίτερους παθογενετικούς μηχανισμούς συνήθων τύπων καρκίνου.

Το ΠΜΣ οδηγεί στην απονομή Διπλώματος Μεταπτυχιακών Σπουδών στη «Νεοπλασματική Νόσο στον Άνθρωπο: Έρευνα και Κλινικοπαθολογοανατομική Προσέγγιση στα Πλαίσια της Εξατομικευμένης Ιατρικής (Διάγνωση και Στοχευμένη Θεραπεία)» μετά την πλήρη και επιτυχή ολοκλήρωση των σπουδών με βάση το πρόγραμμα σπουδών.

Ο τίτλος απονέμεται από την Ιατρική Σχολή του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών.

ΑΡΘΡΟ 2

ΔΟΜΗ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΑ ΤΟΥ ΠΜΣ

Αρμόδια όργανα για τη λειτουργία του ΠΜΣ σύμφωνα με το ν. 4485/2017 είναι:

1. Η Συνέλευση της Σχολής:

Είναι αρμόδια για τον έλεγχο και την έγκριση των εισηγήσεων της συντονιστικής επιτροπής του ΠΜΣ που αφορούν: στον ορισμό μελών Συμβουλευτικών Επιτροπών, στον ορισμό μελών Εξεταστικών Επιτροπών, στην απονομή μεταπτυχιακών διπλωμάτων, στη συγκρότηση της Επιτροπής Αξιολόγησης και επιλογής των υποψηφίων, καθώς και για κάθε θέμα που προβλέπεται από επιμέρους ισχύουσες διατάξεις.

2. Η Συντονιστική Επιτροπή (ΣΕ) του ΠΜΣ:

Απαρτίζεται από πέντε (5) μέλη ΔΕΠ της Σχολής, που έχουν αναλάβει μεταπτυχιακό έργο και εκλέγονται από τη Συνέλευση της Σχολής για διετή θητεία. Τα μέλη της ΣΕ δεν δικαιούνται επιπλέον αμοιβή ή αποζημίωση για τη συμμετοχή τους στην επιτροπή. Πρόεδρος της ΣΕ είναι ο Διευθυντής του ΠΜΣ, ο οποίος ορίζεται από τη Συνέλευση μεταξύ των μελών της ΣΕ. Η θητεία του Προέδρου της ΣΕ μπορεί να ανανεωθεί μία φορά. Η ΣΕ είναι αρμόδια για την παρακολούθηση και τον συντονισμό της λειτουργίας του προγράμματος και:

- Εισηγείται στη Συνέλευση την κατανομή του διδακτικού έργου μεταξύ των διδασκόντων του ΠΜΣ.

- Ορίζει τον επιβλέποντα και τα μέλη της τριμελούς επιτροπής εξέτασης διπλωματικών εργασιών, ο ορισμός της οποίας επικυρώνεται από τη Συνέλευση της Σχολής.

- Εξετάζει φοιτητικά θέματα όπως αιτήσεις αναστολής φοίτησης, παράτασης σπουδών, κ.ά. και εισηγείται σχετικά στη Συνέλευση της Σχολής.

- Αποφασίζει, με εξουσιοδότηση της Συνέλευσης, ως προς την οικονομική διαχείριση και ειδικότερα ως προς την έγκριση των δαπανών του προγράμματος και πιστοποιεί τη σχέση εκπαιδευτικών αναγκών του συγκεκριμένου προγράμματος με τις εκάστοτε αιτούμενες δαπάνες. Σύμφωνα με αυτό, η Συντονιστική Επιτροπή με σχετική απόφασή της θα εγκρίνει μια δαπάνη ή ένα σύνολο δαπανών και θα αιτιολογεί τη σκοπιμότητα εκτέλεσης αυτών σύμφωνα με τις εκάστοτε εκπαιδευτικές ανάγκες του προγράμματος.

3. Ο Διευθυντής του ΠΜΣ και ο Αναπληρωτής του: Ο Διευθυντής του ΠΜΣ είναι μέλος ΔΕΠ πρώτης βαθμίδας ή της βαθμίδας του αναπληρωτή, του ίδιου ή συναφούς γνωστικού αντικείμενου με το γνωστικό αντικείμενο του ΠΜΣ. Επιπλέον, είναι μέλος και Πρόεδρος της ΣΕ. Ορίζεται μαζί με τον Αναπληρωτή του, με απόφαση Συνέλευσης της Σχολής.

Ο Διευθυντής του ΠΜΣ εισηγείται στα αρμόδια όργανα του Ιδρύματος για κάθε θέμα που αφορά την αποτελεσματική λειτουργία του προγράμματος. Ο Διευθυντής δεν μπορεί να έχει περισσότερες από δύο (2) συνεχόμενες θητείες και δεν δικαιούται επιπλέον αμοιβή για το διοικητικό του έργο ως Διευθυντή. Έχει τις ακόλουθες αρμοδιότητες:

α) Συγκαλεί σε συνεδρίαση τη ΣΕ.

β) Καταρτίζει την ημερήσια διάταξη των εν λόγω συνεδριάσεων, λαμβάνοντας υπόψη εισηγήσεις των μελών και οργάνων του ΠΜΣ.

γ) Ορίζει εκλογές για την αναπλήρωση μελών επιτροπών λόγω κένωσης θέσης.

δ) Έχει την ευθύνη σύνταξης του προϋπολογισμού και απολογισμού του Προγράμματος, τους οποίους υποβάλλει στη Συνέλευση για έγκριση.

ε) Είναι υπεύθυνος για την παρακολούθηση της εκτέλεσης του προϋπολογισμού και για την έκδοση των εντολών πληρωμής των σχετικών δαπανών.

στ) Κατά τη λήξη της θητείας του, καθώς και της ΣΕ, συντάσσει αναλυτικό απολογισμό του ερευνητικού και εκπαιδευτικού έργου του ΠΜΣ, καθώς και των λοιπών δραστηριοτήτων του, με στόχο την αναβάθμιση των σπουδών, την καλύτερη αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού, τη βελτιστοποίηση των υφιστάμενων υποδομών και την κοινωνικά επωφελή χρήση των διαθέσιμων πόρων του ΠΜΣ.

Ο Αναπληρωτής Διευθυντής του ΠΜΣ είναι Καθηγητής ή Αναπληρωτής Καθηγητής και εκπληρώνει τα καθήκοντα του Διευθυντή σε περίπτωση απουσίας του.

Το ΠΜΣ «Νεοπλασματική Νόσος στον Άνθρωπο: Έρευνα και Κλινικοπαθολογοανατομική Προσέγγιση στα Πλαίσια της Εξατομικευμένης Ιατρικής (Διάγνωση και Στοχευμένη Θεραπεία)» υποστηρίζεται από Γραμματεία του Προγράμματος που είναι εγκατεστημένη στο Α' Εργαστήριο Παθολογικής Ανατομικής του ΕΚΠΑ και βρίσκεται υπό την επιστασία της Γραμματείας της Ιατρικής Σχολής του ΕΚΠΑ. Η Γραμματεία του Π.Μ.Σ. έχει ως καθήκον τη γραμματειακή υποστήριξη του ΠΜΣ, όπως την προετοιμασία της διαδικασίας εισαγωγής υποψηφίων, την τήρηση των οικονομικών στοιχείων του Προγράμματος, τη γραμματειακή υποστήριξη της ΣΕ, την καταχώριση βαθμολογιών, τη συγκέντρωση των εκθέσεων αξιολόγησης, την προετοιμασία της απονομής των τίτλων σπουδών στους μεταπτυχιακούς φοιτητές, τις εγγραφές (μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας επιλογής) των υποψηφίων μεταπτυχιακών φοιτητών και την επικαιροποίηση στην αρχή κάθε διδακτικής περιόδου, τη σύνταξη καταλόγου εγγεγραμμένων μεταπτυχιακών φοιτητών ανά πρόγραμμα και μάθημα, την τήρηση καρτέλας για κάθε εγγεγραμμένο μεταπτυχιακό φοιτητή και την ενημέρωσή της κατά τη διάρκεια των σπουδών, την έκδοση δελτίων βαθμολογίας των μεταπτυχιακών φοιτητών, τη σύνταξη των προγραμμάτων των ΠΜΣ (ωρολογίων και εξετάσεων), την έκδοση πάσης φύσεως πιστοποιητικών και βεβαιώσεων, που χορηγούνται κατόπιν αιτήσεως των ενδιαφερομένων και υπογράφονται από τον/τη Γραμματέα της Σχολής ή τον Διευθυντή του Προγράμματος. Η Γραμματέα του ΠΜΣ συνεργάζεται με τον Επιστημονικά Υπεύθυνο και υποστηρίζει τη διαχείριση του ΠΜΣ, την υποστήριξη της αλληλογραφίας με τους διδάσκοντες, την επικοινωνία με συνεργαζόμενα ιδρύματα και φορείς, την επικοινωνία με τους φοιτητές του προγράμματος (ανακοινώσεις, προγράμματα μαθημάτων, απουσιολόγια, αναπαραγωγή σημειώσεων κ.λπ.).

ΑΡΘΡΟ 3 ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΚΑΙ ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΙΣΑΚΤΕΩΝ

Στο ΠΜΣ «Νεοπλασματική Νόσος στον Άνθρωπο: Έρευνα και Κλινικοπαθολογοανατομική Προσέγγιση στα Πλαίσια της Εξατομικευμένης Ιατρικής (Διάγνωση και Στοχευμένη Θεραπεία)» γίνονται δεκτοί κάτοχοι τίτλου του Α' κύκλου σπουδών ΑΕΙ των Τμημάτων Ιατρικής, Οδοντιατρικής, Φαρμακευτικής, Νοσηλευτικής, Βιολογικού της ημεδαπής ή ομοταγών, αναγνωρισμένων από τον ΔΟΑΤΑΠ, ιδρυμάτων της αλλοδαπής, καθώς και απόφοιτοι ΑΤΕΙ των Τμημάτων Ιατρικών Εργαστηρίων, Νοσηλευτικής Ακτινολογίας και Ακτινοθεραπείας.

Γίνονται δεκτοί ως υπεράριθμοι μέλη των κατηγοριών ΕΕΠ, ΕΔΙΠ και ΕΤΕΠ και μόνο ένας κατ' έτος σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία.

Το ΠΜΣ «Νεοπλασματική Νόσος στον Άνθρωπο: Έρευνα και Κλινικοπαθολογοανατομική Προσέγγιση στα Πλαίσια της Εξατομικευμένης Ιατρικής (Διάγνωση και Στοχευμένη Θεραπεία)» θα δέχεται τριάντα πέντε (35) φοιτητές ανά ακαδημαϊκό έτος και προγραμματίζεται να απασχολεί περίπου εκατό (100) συνολικά διδάσκοντες, 60% τουλάχιστον από την Ιατρική Σχολή του ΕΚΠΑ και 40% από Πανεπιστήμια και Ερευνητικά Κέντρα της ημεδαπής και της Αλλοδαπής:

Αυτό αντιστοιχεί σε δύο (2) διδάσκοντες ανά φοιτητή.

Σημειώνεται ότι ο μέγιστος αριθμός μεταπτυχιακών φοιτητών στα ΠΜΣ της Ιατρικής Σχολής είναι περίπου 3.190 ανά έτος σε σχέση και με τον αριθμό των περίπου 2.157 προπτυχιακών φοιτητών ανά έτος και των 572 μελών ΔΕΠ της Ιατρικής Σχολής του ΕΚΠΑ.

Τα ανωτέρω στοιχεία δίνονται κατά προσέγγιση και ανταποκρίνονται στα δεδομένα του έτους σύνταξης του Κανονισμού.

ΑΡΘΡΟ 4 ΤΡΟΠΟΣ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ

Η επιλογή των φοιτητών γίνεται σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία και τις προβλέψεις του παρόντος Κανονισμού Μεταπτυχιακών Σπουδών.

Κάθε Μάιο με απόφαση της Συνέλευσης της Ιατρικής Σχολής του Ε.Κ.Π.Α, δημοσιεύεται και αναρτάται του ΠΜΣ και του Ιδρύματος προκήρυξη για την εισαγωγή μεταπτυχιακών φοιτητών στο ΠΜΣ. Οι σχετικές αιτήσεις μαζί με τα απαραίτητα δικαιολογητικά κατατίθενται στη Γραμματεία του ΠΜΣ, σε προθεσμία που ορίζεται κατά την προκήρυξη και μπορεί να παραταθεί με απόφαση της Συνέλευσης της Σχολής.

Απαραίτητα δικαιολογητικά είναι:

1. Αίτηση Συμμετοχής
2. Βιογραφικό σημείωμα
3. Αντίγραφο πτυχίου ή βεβαίωση περάτωσης σπουδών
4. Δημοσιεύσεις σε περιοδικά με κριτές, εάν υπάρχουν
5. Αποδεικτικά επαγγελματικής ή ερευνητικής δραστηριότητας, εάν υπάρχουν
6. Φωτοτυπία δύο όψεων της αστυνομικής ταυτότητας
7. Δύο συστατικές επιστολές
8. Πιστοποιητικό γλωσσομάθειας αγγλικής

Οι φοιτητές από ιδρύματα της αλλοδαπής πρέπει να καταθέσουν την αναγνώριση του πτυχίου τους, ή να ξεκινήσουν τη διαδικασία αναγνώρισης του βασικού πτυχίου από τον ΔΟΑΤΑΠ, σύμφωνα με την παρ. 7 του άρθρου 34 του ν. 4485/2017 και την παρ. 5 του άρθρου 101 του ν. 4547/2018.

Η επιλογή των εισακτέων πραγματοποιείται με βάση τα ακόλουθα κριτήρια:

- Βαθμός πτυχίου σε ποσοστό 30%
- Μέσος όρος βαθμολογίας σε τρία προπτυχιακά μαθήματα σχετικά με το γνωστικό αντικείμενο του ΠΜΣ σε ποσοστό 5%
- Επίδοση σε Διπλωματική εργασία, όπου αυτή προβλέπεται στον Α' κύκλο σπουδών σε ποσοστό 5%
- Πιστοποιημένη γνώση αγγλικής γλώσσας σε ποσοστό 10%
- Κατοχή δεύτερου πτυχίου Α' ή Β' κύκλου σπουδών σε ποσοστό 5%
- Ερευνητική δραστηριότητα σε ποσοστό 5%
- Δημοσιεύσεις σε ποσοστό 5%
- Συστατικές επιστολές σε ποσοστό 10%
- Προφορική συνέντευξη σε ποσοστό 25%

Με βάση τα συνολικά κριτήρια, η ΣΕ καταρτίζει τον Πίνακα αξιολόγησης των φοιτητών και τον καταθέτει προς έγκριση στη Συνέλευση.

Οι επιτυχόντες θα πρέπει να εγγραφούν στη Γραμματεία του ΠΜΣ εντός δέκα (10) ημερών από την απόφαση της Συνέλευσης.

Σε περίπτωση ισοβαθμίας γίνονται δεκτοί οι ισοβαθμήσαντες ως υπεράριθμοι, σε ποσοστό που δεν υπερβαίνουν το 10% του ανώτατου αριθμού εισακτέων.

Σε περίπτωση μη εγγραφής ενός ή περισσότερων φοιτητών, θα κληθούν αν υπάρχουν, οι επιλαχόντες, με βάση τη σειρά τους στον εγκεκριμένο αξιολογικό πίνακα, να εγγραφούν στο Πρόγραμμα.

ΑΡΘΡΟ 5 ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΦΟΙΤΗΣΗΣ

Η χρονική διάρκεια φοίτησης στο ΠΜΣ που οδηγεί στη λήψη Διπλώματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΔΜΣ) ορίζεται σε τέσσερα (4) ακαδημαϊκά εξάμηνα, στα οποία περιλαμβάνεται και ο χρόνος εκπόνησης διπλωματικής εργασίας.

Ο ανώτατος επιτρεπόμενος χρόνος ολοκλήρωσης των σπουδών, ορίζεται στα έξι (6) ακαδημαϊκά εξάμηνα, υπό προϋποθέσεις (λόγοι υγείας, κύηση ή λοχεία, επαγγελματικοί λόγοι, ολοκλήρωση πειραμάτων στις ερευνητικές διπλωματικές) έπειτα από αίτηση του φοιτητή και απόφαση της Συνέλευσης.

Για τους εργαζόμενους μεταπτυχιακούς φοιτητές προβλέπεται η δυνατότητα μερικής φοίτησης. Οι φοιτητές αυτής της κατηγορίας πρέπει αποδεδειγμένα να εργάζονται τουλάχιστον σαράντα (40) ώρες την εβδομάδα και να προσκομίσουν σχετική σύμβαση εργασίας ή βεβαίωση εργοδότη.

Μερική φοίτηση προβλέπεται και για μη εργαζόμενους φοιτητές που αδυνατούν να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις της πλήρους φοίτησης για λόγους υγείας, οικογενειακούς, στράτευσης κ.ά.

Η διάρκεια μερικής φοίτησης δεν μπορεί να ξεπερνάει τα οκτώ (8) ακαδημαϊκά εξάμηνα.

Ο μεταπτυχιακός φοιτητής με αίτησή του μπορεί να ζητήσει αιτιολογημένα αναστολή φοίτησης. Τα εξάμηνα αναστολής της φοιτητικής ιδιότητας δεν προσμετρούνται στην προβλεπόμενη ανώτατη διάρκεια κανονικής φοίτησης. Δικαίωμα αναστολής έχει ένας μεταπτυχιακός φοιτητής για ένα ακαδημαϊκό έτος για προσωπικούς λόγους τους οποίους αιτιολογεί με μια υπεύθυνη δήλωση προς την συντονιστική επιτροπή και απόφαση της Συνέλευσης.

ΑΡΘΡΟ 6 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

Το ΠΜΣ ξεκινά το χειμερινό εξάμηνο εκάστου ακαδημαϊκού έτους. Σε περίπτωση αδυναμίας έναρξης στο χειμερινό εξάμηνο, δύναται να μεταφερθεί στο εαρινό, με απόφαση της Συνέλευσης της Σχολής.

Για την απόκτηση ΔΜΣ απαιτούνται συνολικά εκατόν είκοσι (120) πιστωτικές μονάδες (ECTS).

Κατά τη διάρκεια των σπουδών, οι μεταπτυχιακοί φοιτητές υποχρεούνται

- σε παρακολούθηση και επιτυχή εξέταση μεταπτυχιακών μαθημάτων
- σε παρακολούθηση εργαστηριακών και πρακτικών ασκήσεων
- σε ερευνητική απασχόληση και συγγραφή επιστημονικών εργασιών,
- καθώς και σε εκπόνηση μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας.

Η διδασκαλία των μαθημάτων γίνεται διά ζώσης και με μέσα εξ αποστάσεως εκπαίδευσης σε ποσοστό έως 35% των μαθημάτων.

Τα μαθήματα οργανώνονται σε εξάμηνα, πραγματοποιούνται σε εβδομαδιαία βάση και διεξάγονται στην ελληνική ή την αγγλική γλώσσα.

Α. Το πρόγραμμα των μαθημάτων διαμορφώνεται ως εξής για όλους τους συμμετέχοντες:

Α' Εξάμηνο		
Μαθήματα Υποχρεωτικά	Διδ. ώρες/εβδ.	ECTS
A1. Παθολογοανατομική ορολογία	2	4
A2. Επιδημιολογία καρκίνου-Περιβάλλον και καρκίνος	2	4
A3. Βασικές λειτουργίες του νεοπλασματικού κυττάρου	2	3
A4. Μοριακή βάση της καρκινογένεσης	2	4
A5. Υπόβαθρο μετάστασης-Αρχέγονα κύτταρα	2	5
A6. Ανοσολογικό σύστημα και καρκίνος	1	3
A7. Παθολογοανατομικές παράμετροι-Κλινικές εκδηλώσεις των όγκων	2	2
A8. Μεθοδολογίες και τεχνικές στην έρευνα του καρκίνου	1	3
Μαθήματα Επιλογής (επιλογή ενός μαθήματος)		
A9. Βιοστατιστική: καμπύλες επιβίωσης, μαθηματικά μοντέλα	1	2
A10. Ερευνητικά πρωτόκολλα στον καρκίνο	1	2
Σύνολο	15	30

Β' Εξάμηνο		
Μαθήματα Υποχρεωτικά	Διδ. ώρες/εβδ.	ECTS
B1. Νεοπλασίες λεμφικού ιστού και αιμοποιητικού ιστού	2	5
B2. Κεφαλή-Τράχηλος	1	3
B3. Αναπνευστικό Σύστημα	2	5
B4. Γαστρεντερικό Σύστημα	2	5
B5. Ενδοκρινείς Αδένες	2	4
B6. Οστά-Μαλακά Μόρια	1	3
B7. Νευρικό Σύστημα-Αισθητήρια όργανα	1	3
Μαθήματα Επιλογής (επιλογή ενός μαθήματος)		
B8. Κόστος νοσηλείας καρκινοπαθούς-Οικονομία της υγείας	1	2
B9. Ολιστική (Σωματική και Ψυχολογική) Φροντίδα Ασθενών με Καρκίνο	1	2
Σύνολο	12	30

Γ' Εξάμηνο		
Μαθήματα Υποχρεωτικά	Διδ. ώρες/εβδ	ECTS
Γ1. Ήπαρ-Χοληφόρα	1	4
Γ2. Πάγκρεας	1	2
Γ3. Νεφρός	2	3
Γ4. Γεννητικό άρρενος	2	4
Γ5. Γεννητικό θήλεος	2	4
Γ6. Μαστός	2	3
Γ7. Δέρμα	1	4
Γ8. Παιδιατρικά νεοπλάσματα	1	2
Μαθήματα Επιλογής (επιλογή δύο μαθημάτων)		
Γ9. Απεικονιστικές μέθοδοι-Επεμβατική ακτινοβολία	1	2
Γ10. Χειρουργικές τεχνικές στον άρρωστο με νεοπλασματική νόσο	1	2
Γ11. Θεραπευτική αντιμετώπιση: χημειοθεραπεία, ακτινοθεραπεία, ανοσοθεραπεία, στοχευμένη θεραπεία	1	2
Σύνολο	14	30
Δ' Εξάμηνο		ECTS
Εκπόνηση μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας		30
Σύνολο		30

B. Περιεχόμενο/Περιγραφή μαθημάτων

Α' Εξάμηνο	
Μαθήματα Υποχρεωτικά	
<p>A1. Παθολογοανατομική ορολογία Το μάθημα αυτό εισάγει τον μεταπτυχιακό φοιτητή στη σύγχρονη Παθολογική Ανατομική, τη μοριακή βιολογία και τη βιοπληροφορική και στη σημασία του ποιοτικού ελέγχου στην Παθολογική Ανατομική και πώς αυτή διασφαλίζεται. Στόχος του είναι η εξοικείωση με τις έννοιες του νεοπλασματικού φαινότυπου, της βαθμοποίησής και της σταδιοποίησης των νεοπλασμάτων, τις αρχές ταξινόμησής τους και την αναγνώριση των μακροσκοπικών και μικροσκοπικών χαρακτηριστικών των νεοπλασιών. Επιπροσθέτως, γίνεται αναφορά στη μορφολογία του φυσιολογικού κυττάρου-ιστού σε αντιδιαστολή με αυτή του κακοήθους κυττάρου-νεοπλασματικού ιστού. Οι εργαστηριακές ασκήσεις φέρνουν σε επαφή τον μεταπτυχιακό φοιτητή με τον μακροσκοπικό χειρισμό και τη μικροσκοπική εξέταση των φυσιολογικών και νεοπλασματικών ιστών.</p>	
<p>A2. Επιδημιολογία καρκίνου - Περιβάλλον και καρκίνος Επιδημιολογία καρκίνου: Στην ενότητα αυτή περιγράφονται οι στατιστικές και επιδημιολογικές μεθοδολογίες που χρησιμοποιούνται για την καταγραφή της επίπτωσης, θνησιμότητας και θνητότητας για τον προσδιορισμό ομάδων υψηλού κινδύνου και τον έλεγχο της πορείας της νόσου. Γίνεται εκτενής αναφορά σε επιδημιολογικές μελέτες που συνδέουν περιβαλλοντικούς, μολυσματικούς και διατροφικούς παράγοντες ή επαγγελματική έκθεση με καρκινογένεση σε συγκεκριμένους ιστούς και όργανα. Τέτοιες μελέτες παρέχουν πληροφορίες για την εφαρμογή αποτελεσματικών στρατηγικών αποφυγής της νόσου, πολλές δεκαετίες πριν προσδιορισθεί ο ακριβής αιτιολογικός μηχανισμός της και συμβάλλουν στην καθιέρωση οδηγιών και δράσεων πρόληψης.</p> <p>Περιβάλλον και καρκίνος: Το μάθημα αυτό έχει σκοπό να αναδείξει τη σχέση του μικρο/μάκρο περιβάλλοντος με την καρκινογένεση και πιο συγκεκριμένα με τις επιδράσεις φυσικών αιτιών (π.χ. υπεριώδη ακτινοβολία, κάπνισμα, χημικές ουσίες, διατροφή, ρύπανση της ατμόσφαιρας και επαγγελματική έκθεση). Στην ενότητα αυτή εκτός από βασικές αρχές τοξικολογίας περιγράφονται οι προκαλούμενες στους ιστούς βλάβες από επιδράσεις φυσικών, χημικών ή άλλων περιβαλλοντικών παραγόντων που τελικά οδηγούν σε καρκινογένεση. Γίνεται επίσης αναφορά στη συμμετοχή διατροφικών παραγόντων ή του τρόπου ζωής στην πολυπαραγοντική διαδικασία της καρκινογένεσης με παρέμβαση σε μονοπάτια κυτταρικής σηματοδότησης που αφορούν τη νεοπλασία.</p>	

A3. Βασικές λειτουργίες του νεοπλασματικού κυττάρου

Το μάθημα αυτό εισάγει τον φοιτητή στη γενική θεώρηση του κυτταρικού κύκλου και του κυτταρικού θανάτου. Αναλύονται οι μηχανισμοί ελέγχου του κυτταρικού κύκλου και περιγράφεται η σημασία της διαταραχής τους στην ανάπτυξη του καρκίνου. Ιδιαίτερη έμφαση δίδεται στην απόπτωση ως την κύρια μορφή κυτταρικού θανάτου και τη σημασία της για τη νεοπλασματική εξέλιξη και την αντινεοπλασματική αγωγή, ενώ αναλύονται οι γονιδιακοί μηχανισμοί οι οποίοι διέπουν τη ρύθμιση της απόπτωσης. Τέλος αναφέρονται οι νεότερες περιγραφείσες μορφές κυτταρικού θανάτου λόγω της αναδυόμενης σημασίας τους στη γένεση και την εξέλιξη της νεοπλασματικής νόσου.

A4. Μοριακή βάση της καρκινογένεσης

Στο μάθημα αυτό αναλύονται οι γενετικοί και επιγενετικοί μηχανισμοί ως βάση για την ανάπτυξη και την εξέλιξη του καρκίνου. Οι φοιτητές εξοικειώνονται με τις έννοιες της αποσταθεροποίησης του καρκινικού γονιδιώματος και της διαταραχής της δομής του DNA, των ογκογονιδίων και ογκοκατασταλτικών γονιδίων, τους μηχανισμούς επιδιόρθωσης βλαβών στο DNA. Γίνεται ευρεία αναφορά στα επιγενετικά φαινόμενα στον καρκίνο με έμφαση στην τροποποίηση των ιστονών και στη μεθυλίωση των υποκινητών διαφόρων γονιδίων. Αναλύεται η σημασία της επιγενετικής ως βάση ανάπτυξης στοχεύουσας αντι-νεοπλασματικής αγωγής. Εξοικειώνεται ο φοιτητής με τον ρόλο των μιτοχονδρίων στην καρκινογένεση και στη σημασία των microRNAs ως προγνωστικών και προβλεπτικών δεικτών. Ακολούθως, γίνεται ευρεία αναφορά στις σηματοδοτικές οδούς που εμπλέκονται στην παθογένεια του καρκίνου με έμφαση στο μονοπάτι των MARK, καθώς και στα μονοπάτια WnT, Hedgehog, Notch και Hippo. Επίσης περιγράφεται ο ρόλος του αποπτωτικού σηματοδοτικού μονοπατιού που επάγεται από τον TRAIL αλλά και το μονοπάτι κυτταρικής επιβίωσης NFKB στον καρκίνο. Τέλος, αναφέρονται αναλυτικά οι μοριακοί μηχανισμοί του σηματοδοτικού μονοπατιού JAK/STAT στην επαγωγή της ανθρώπινης κακοήθειας. Οι φοιτητές θα κληθούν να μελετήσουν, να παρουσιάσουν και να συζητήσουν τη σύγχρονη βιβλιογραφία σε συνεργασία με τον υπεύθυνο του μαθήματος για την αποτελεσματικότερη κατανόηση των θεμάτων που αναπτύχθηκαν.

Επίσης, θα προταθεί θεματολογία για διπλωματική εργασία.

A5. Υπόβαθρο μετάστασης-Αρχέγονα κύτταρα

Το μάθημα αυτό στοχεύει στην κατανόηση των μηχανισμών διήθησης και μετάστασης, των βασικών αρχών επιθηλιομεσεγγυματικής μετατροπής, του γονιδιακού υπόβαθρου της μετάστασης με αναφορά στους κύριους τύπους καρκίνου. Αναλύονται, οι μηχανισμοί νεοαγγειογένεσης, η σημασία του μικροπεριβάλλοντος στον καρκίνο, καθώς και η έννοια της μεταστατικής φωλεάς, του ιστικού τροπισμού και της οργανο-ειδικής μετάστασης. Σχολιάζεται ακόμα, η σημασία των πρόσφατα περιγραφέντων εξωσωμάτων στη διάγνωση και την παρακολούθηση ασθενών με καρκίνο. Επίσης, αναφέρονται δράσεις θεραπευτικής παρέμβασης σε όλα τα στάδια της διαδικασίας. Επιπρόσθετα εξοικειώνει τον φοιτητή με την έννοια του αρχέγονου κυττάρου, από τον ορισμό, τα φαινοτυπικά χαρακτηριστικά, την τοπογραφία σε διάφορους ιστούς και τη σημασία τους στην ομοιόστασή τους, την ανάπτυξη και την εξέλιξη της νεοπλασίας. Γίνεται εκτενής αναφορά στη βιολογική σημασία και σε θεραπευτικές εφαρμογές των μεσεγγυματικών βλαστικών κυττάρων, ενώ αναλύεται η προγνωστική σημασία της ποσοτικής εκτίμησης των αρχέγονων κυττάρων σε διάφορους τύπους καρκίνου, τόσο στη διάγνωση, όσο και στην υποτροπή.

A6. Ανοσολογικό σύστημα και καρκίνος

Τα μαθήματα εστιάζονται στον ρόλο του ανοσιακού συστήματος στην έναρξη και την εξέλιξη των κακοήθων νεοπλασμάτων. Αρχικά θα γίνει μια εισαγωγή στην ανοσολογία, εστιασμένη περισσότερο σε αντικαρκινικούς μηχανισμούς και στη συνέχεια θα συζητηθούν οι πολύπλευρες λειτουργίες των διάφορων φλεγμονωδών κυττάρων και πώς επηρεάζουν θετικά ή αρνητικά (ανοσο-επιτήρηση ή ανοσολογική διαφυγή, αντίστοιχα) την καρκινική εξέλιξη. Οι φοιτητές θα ενημερωθούν για τις νέες ανοσοθεραπευτικές στρατηγικές, με έμφαση στον αποκλεισμό των αναστολέων σημείων ελέγχου (immune checkpoint inhibitors, anti-PD1, PD-L1, CTLA-4) και επιπλέον θα αναλύσουν, θα παρουσιάσουν και θα συζητήσουν ερευνητικά άρθρα σε συνεννόηση με τους εκπαιδευτές, για περαιτέρω εμβάθυνση στους υποκείμενους μηχανισμούς. Στο πλαίσιο αυτό θα οργανώσουν εγκυκλοπαίδεια, όπου θα αναπτυχθούν οι διαφορετικοί τύποι φλεγμονωδών κυττάρων και ο ρόλος τους, θετικός ή αρνητικός, στα γνωστά χαρακτηριστικά (hallmarks of cancer) των κακοήθων νεοπλασιών. Τέλος, θα προταθούν σχετικά με τα μαθήματα ερευνητικά έργα για διπλωματική εργασία.

A7. Παθολογοανατομικές παράμετροι-Κλινικές εκδηλώσεις των όγκων

Το μάθημα αυτό εστιάζει στην κατανόηση της σημασίας και της εφαρμογής της στοχευμένης θεραπείας μέσω διαχείρισης της απόπτωσης, τις γενικές στρατηγικές στοχεύουσας θεραπείας, στις αρχές της γονιδιακής θεραπείας, καθώς και στη σημασία των βιοδεικτών που χρησιμοποιούνται για τη στοχεύουσα θεραπεία. Ο φοιτητής εξοικειώνεται με τη σημασία του προγνωστικού και προβλεπτικού δείκτη με αναφορά σε διάφορους κοινούς τύπους ως παραδείγματα. Αναφέρονται τρέχοντα θεραπευτικά πρωτόκολλα με βάση στοχεύουσες θεραπείες, ενώ επισημαίνεται η συμβολή της ανάλυσης εικόνας στην εκτίμηση προγνωστικών-προβλεπτικών δεικτών, την ηλεκτρονική και συνεστιακή μικροσκοπία στη σύγχρονη Παθολογική Ανατομική. Σχολιάζεται τέλος, η κλινική σημειολογία-συμπτωματολογία των σημαντικότερων μορφών καρκίνου του ανθρώπου.

A8. Μεθοδολογίες και τεχνικές στην έρευνα του καρκίνου

Το μάθημα αυτό εστιάζει στις αρχές βιοηθικής που οφείλουν να διέπουν την έρευνα του καρκίνου και αφετέρου στις διάφορες πλατφόρμες έρευνας του καρκίνου, όπως η γενομική, η πρωτεομική και η μεταβολομική. Γίνεται επίσης αναφορά σε βασικές αρχές και πρακτικές εφαρμογές εργαστηριακών τεχνικών που συμβάλλουν στη διάγνωση και την έρευνα του καρκίνου [τεχνικές in situ υβριδισμού (FISH/CISH), κυτταρομετρία ροής, ηλεκτρονική και συνεστιακή μικροσκοπία, ιστική απεικόνιση με χρήση φασματομετρίας μάζας, φασματομετρία RAMAN]. Τέλος, οι φοιτητές εξοικειώνονται με κλασικές τεχνικές που χρησιμοποιούνται στην έρευνα του καρκίνου [απομόνωση κυττάρων και πρωτεϊνών, κυτταροκαλλιέργειες, ανίχνευση και ποσοτικοποίηση πρωτεϊνών].

Μαθήματα Επιλογής**A9. Βιοστατιστική: καμπύλες επιβίωσης, μαθηματικά μοντέλα**

Ο κύριος στόχος του μαθήματος είναι η εξοικείωση των φοιτητών με τις μεθόδους που χρησιμοποιούνται στην ανάλυση δεδομένων επιβίωσης, καθώς και με τη σωστή χρήση τους σε πραγματικά βιο-ιατρικά δεδομένα. Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στις ιδιαιτερότητες που προκύπτουν στην ανάλυση δεδομένων επιβίωσης, καθώς και στη χρήση ημι- παραμετρικών μοντέλων για την ορθή ερμηνεία των αποτελεσμάτων. Η παρουσίαση των στατιστικών μεθόδων θα ακολουθείται από εκπαίδευση σε στατιστικά πακέτα (κυρίως R) που θα αφορά στην ανάλυση πραγματικών κλινικών δεδομένων.

Επιπροσθέτως, γίνεται αναφορά στις κατάλληλες στατιστικές δοκιμασίες που απαιτούνται για την πραγματοποίηση ερευνητικών πρωτοκόλλων σε σχέση με τον καρκίνο.

A10. Ερευνητικά πρωτόκολλα στον καρκίνο

Στόχος του συγκεκριμένου μαθήματος είναι η σύγχρονη μεταφραστική έρευνα με χρήση ζωικών προτύπων που αποτελούν ένα απολύτως αναγκαίο εργαλείο για την ανάπτυξη και τη δοκιμή κάθε νέας θεραπείας στον καρκίνο. Η ανάπτυξη νέων μορίων (μελλοντικών φαρμάκων), βιοϋλικών, ιατρικών μηχανημάτων αλλά και νέοι συνδυασμοί θεραπειών, πρέπει να αξιολογηθούν με ιδιαίτερα αυστηρές και μακροχρόνιες διαδικασίες, που ονομάζονται συνολικά, προ-κλινικές πειραματικές δοκιμές, με χρήση ζωικών προτύπων. Από τις δοκιμές αυτές, διαπιστώνεται πόσο αποτελεσματική και ασφαλής είναι μια νέα θεραπευτική προσέγγιση, οριοθετούνται τα όρια εφαρμογής της (π.χ. ενδείξεις και αντενδείξεις) και απαντώνται μια σειρά από ερωτήματα που έχουν σχέση με τις προδιαγραφές των τελικών προϊόντων. Είναι επομένως σαφές ότι είναι πολλές οι παράμετροι που εμπλέκονται, για την ομαλή και απολύτως επιστημονική εφαρμογή όλων των παραπάνω διαδικασιών, μέχρι την πρώτη δοκιμή σε άνθρωπο (φάση I κλινικής μελέτης). Στο μάθημα εξετάζονται όλα τα στάδια από τη σύλληψη μιας νέας ερευνητικής ιδέας μέχρι και την πειραματική της εφαρμογή, εξετάζονται όλες οι διεθνείς κανονιστικές διατάξεις με ιδιαίτερη έμφαση στις ευρωπαϊκές (κοινό ευρωπαϊκό πλαίσιο) και αναλύονται με παραδείγματα σημαντικά θέματα όπως η ηθική αξιολόγηση των πρωτοκόλλων, τα θέματα εκπαίδευσης και πιστοποιήσεων στην πειραματική έρευνα κ.ά. Επιπροσθέτως διδάσκεται η συγγραφή και η παρουσίαση μιας πειραματικής εργασίας, στη διεθνή βιβλιογραφία. Η παρουσίαση και η συγγραφή ερευνητικών/πειραματικών εργασιών είναι μια σημαντικότερη επιστημονική διαδικασία, που έχει τις δικές της ιδιαιτερότητες και απαιτεί ξεχωριστές ικανότητες και οργάνωση εκ μέρους των επιστημόνων. Στο μάθημα αυτό, αναλύουμε όλα τα βήματα για την ορθή, πληρέστερη και σαφή σε περιεχόμενο, παρουσίαση των αποτελεσμάτων της έρευνάς μας είτε σε δημόσια υποστήριξη τους (ομιλία) είτε στη μορφή αγγλόφωνου κειμένου για υποβολή και κρίση σε διεθνές επιστημονικό περιοδικό.

Β' Εξάμηνο**Μαθήματα Υποχρεωτικά****B1. Νεοπλασίες λεμφικού και αιμοποιητικού ιστού**

Το μάθημα αυτό εστιάζει στην κατανόηση της φυσιολογικής δομής και ανοσοαρχιτεκτονικής του λεμφικού ιστού σε αντιδιαστολή με τον νεοπλασματικό ιστό (λέμφωμα), καθώς και στην εξοικείωση με τους κύριους ανοσοφαινοτυπικούς δείκτες των διαφόρων τύπων/πληθυσμών φυσιολογικών και νεοπλασματικών λεμφοκυττάρων. Επίσης, εστιάζει στη διαφορική διάγνωση Hodgkin και μη Hodgkin λεμφωμάτων, στην κατανόηση των αρχών σύγχρονης ταξινόμησης των μη Hodgkin λεμφωμάτων, στην εμπέδωση βασικού ανοσοφαινότυπου των διαφόρων τύπων λεμφώματος Hodgkin, στην εμπέδωση βασικού ανοσοφαινότυπου των διαφόρων τύπων Β και Τ λεμφωμάτων, στην εμπέδωση χαρακτηριστικών μοριακών ανωμαλιών μη Hodgkin λεμφωμάτων, καθώς και στη διάκριση επιθετικών και μη επιθετικών τύπων μη Hodgkin λεμφωμάτων με βάση την κλινική εικόνα, την ιστολογική εικόνα και τον ανοσοφαινότυπο. Επιπροσθέτως, εξοικειώνει τον φοιτητή με τις αρχές θεραπευτικής και στοχεύουσας παρέμβασης σε λεμφώματα και τον βοηθά να κατανοήσει την ταξινόμηση των μυελουπερπλαστικών νεοπλασμάτων και μυελοδυσπλαστικών συνδρόμων, την κλινική εικόνα και τις αρχές θεραπείας των μυελουπερπλαστικών νεοπλασμάτων και μυελοδυσπλαστικών συνδρόμων.

B2. Κεφαλή-Τράχηλος

Στόχος του μαθήματος είναι η εξοικείωση των μεταπτυχιακών φοιτητών με τους κύριους μηχανισμούς και το μοριακό υπόβαθρο της καρκινογένεσης στην κεφαλή και τον τράχηλο, καθώς και με τη διαχείριση ασθενών με νεοπλασία στην περιοχή αυτή. Αναλυτικότερα, ο φοιτητής εξοικειώνεται με την τρέχουσα ιστοπαθολογική ταξινόμηση των νεοπλασμάτων κεφαλής και τραχήλου (WHO 2017), εμβαθύνει σε υποκείμενους μοριακούς μηχανισμούς για την ετερογενή ομάδα των νεοπλασμάτων αυτών και αναγνωρίζει προγνωστικούς και προβλεπτικούς παράγοντες για καθένα από αυτά. Γίνεται επίσης εκτενής αναφορά στα τρέχοντα θεραπευτικά πρωτόκολλα, καθώς και σε πρόσφατα δεδομένα βασικής και κλινικής έρευνας της διεθνούς βιβλιογραφίας στον καρκίνο κεφαλής-τραχήλου.

B3. Αναπνευστικό Σύστημα

Το μάθημα αυτό στοχεύει στην εξοικείωση των μεταπτυχιακών φοιτητών με τους κύριους μηχανισμούς και το μοριακό υπόβαθρο της καρκινογένεσης στον πνεύμονα, καθώς και με τη διαχείριση ασθενών με καρκίνωμα πνεύμονα. Αναλυτικότερα, εστιάζει στην αναγνώριση ιστολογικών υποτύπων και στη μοριακή ταξινόμηση των νεοπλασμάτων του πνεύμονα για ακριβή διάγνωση και στοχευμένες θεραπευτικές προσεγγίσεις (Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας WHO 2015). Ο φοιτητής αποκτά ευρύτερη κατανόηση του τρόπου δράσης της στοχεύουσας θεραπείας στα μη μικροκυτταρικά καρκινώματα πνεύμονα, καθώς και στη διαγνωστική προσπέλαση, στο μοριακό υπόβαθρο και τη θεραπευτική παρέμβαση σε νευροενδοκρινικά νεοπλάσματα πνεύμονα. Καθώς ο πνεύμονας αποτελεί συχνή θέση μετάστασης, περιγράφονται διαγνωστικοί αλγόριθμοι για την ταυτοποίηση μεταστατικών νεοπλασμάτων στον πνεύμονα και παρέχονται στοιχεία διαφορικής διάγνωσης από τα πρωτοπαθή νεοπλάσματα. Ο φοιτητής κατανοεί τους μηχανισμούς καρκινογένεσης και διαχείρισης ασθενών με νεοπλάσματα υπεζωκότα και μεσοθωρακίου. Επιπροσθέτως, εξοικειώνεται με την αναγνώριση ιστολογικών τύπων, καθώς και με τις σύγχρονες θεραπευτικές προσεγγίσεις για τα νεοπλάσματα υπεζωκότα και μεσοθωρακίου. Ακόμη γίνεται αναφορά σε πειραματικές θεραπείες για ειδικές κατηγορίες ασθενών (π.χ. μεταστατική νόσος), καθώς και σε πρόσφατα δεδομένα βασικής και κλινικής έρευνας στον καρκίνο πνεύμονα-μεσοθωρακίου-υπεζωκότα.

B4. Γαστρεντερικό Σύστημα

Τα μαθήματα εστιάζονται αφενός στην ανάδειξη της κλινικής, ενδοσκοπικής και ιστολογικής διαγνωστικής προσέγγισης των νεοπλασιών οισοφάγου, στομάχου, λεπτού και παχέος εντέρου, τον προληπτικό έλεγχο και τα πρωτόκολλα παρακολούθησης και αφετέρου στους κύριους μηχανισμούς και το μοριακό υπόβαθρο της καρκινογένεσης σε κάθε όργανο. Θα συζητηθούν τόσο οι κλασικοί ιστολογικοί υπότυποι (καρκινώματα, λεμψώματα, σαρκώματα και στρωματικοί όγκοι του γαστρεντερικού σωλήνα) όσο και οι μοριακοί (omics) υπότυποι και πώς αυτοί επηρεάζουν τη θεραπευτική στρατηγική στην εποχή της εξατομικευμένης θεραπείας και της ανοσοθεραπείας. Στο πλαίσιο αυτό οι φοιτητές θα αναλύσουν, θα παρουσιάσουν και θα συζητήσουν ερευνητικά άρθρα σε συνεννόηση με τους εκπαιδευτές, εμβαθύνοντας στην κατανόηση της σχέσης μεταξύ μοριακού προφίλ των καρκινικών κυττάρων και μικροπεριβάλλοντος. Τέλος, θα προταθούν σχετικά με τα μαθήματα ερευνητικά έργα για διπλωματική εργασία.

B5. Ενδοκρινείς Αδένες

Το μάθημα εστιάζει στα νεοπλάσματα που αναπτύσσονται σε όλους τους ανατομικά καθορισμένους αδένες (Θυρεοειδής-παραθυρεοειδής-υπόφυση πρόσθιος και οπίσθιος φλοιός-φλοιός και μυελός επινεφριδίου) αλλά και νεοπλάσματα με διαφοροποίηση του διάχυτου νευροενδοκρινικού συστήματος που αναπτύσσονται σε όλα τα όργανα. Στις επιμέρους ενότητες διδάσκεται η παθολογοανατομική ταξινόμηση, όπως προτείνεται από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας 2017. Επίσης, διδάσκεται η μακροσκοπική και μικροσκοπική εμφάνιση (με θεωρητικές εισηγήσεις και εργαστηριακές ασκήσεις), η παθοφυσιολογία, οι προγνωστικοί παράγοντες, οι μοριακοί μηχανισμοί καρκινογένεσης και οι μοριακές εφαρμογές στον προσδιορισμό της πρόγνωσης, καθώς και η κλινική εμφάνιση, η διαγνωστική προσέγγιση και οι δυνατότητες απεικονιστικών μεθόδων καθώς και οι σύγχρονες θεραπευτικές προσεγγίσεις. Ο φοιτητής αποκτά εισαγωγικές γνώσεις για τα κύτταρα του διάχυτου νευροενδοκρινικού συστήματος και τους ανοσοϊστοχημικούς δείκτες. Επίσης, εξοικειώνεται με την εντόπιση νευροενδοκρινικών όγκων, τη βιολογία, τη διάγνωση και τις προγνωστικές παραμέτρους με βάση την εντόπιση. Ακόμη, σχολιάζεται η τρέχουσα ταξινόμηση των νευροενδοκρινικών όγκων, ενώ συζητείται ο σχεδιασμός της θεραπείας με βάση συγκεκριμένους μοριακούς και ανοσοϊστοχημικούς δείκτες.

B6. Οστά-Μαλακά Μόρια

Το μάθημα βοηθά τον φοιτητή να κατανοήσει τη διαγνωστική προσέγγιση των όγκων των μαλακών μορίων με τη χρήση ανοσοϊστοχημικών και μοριακών δεικτών, καθώς και την τρέχουσα ταξινόμηση των όγκων μαλακών μορίων με αναφορά των κλινικοπαθολογοανατομικών ευρημάτων των συνηθέστερων εξ αυτών. Υπενθυμίζει τη φυσιολογική ιστολογική δομή των οστών και των αρθρώσεων, ενώ αναφέρεται ο τρόπος χειρισμού μακροσκοπικού παρασκευάσματος οστικού όγκου και όγκου μαλακών μορίων. Ακολουθεί η εξοικείωση με την ιστολογική ταξινόμηση των οστικών όγκων αναλόγως της παραγωγής-τύπου θεμέλιας ουσίας. Επιπροσθέτως, ο φοιτητής κατανοεί τη διαγνωστική προσέγγιση των συνηθέστερων οστικών όγκων και ογκόμορφων αλλοιώσεων με συνδυασμό κλινικής εικόνας, απεικονιστικών και ιστολογικών ευρημάτων (σύντομη αναφορά σε βασικούς ανοσοφαινοτυπικούς και μοριακούς δείκτες). Τέλος, εξοικειώνεται με τις αρχές θεραπευτικής προσέγγισης σαρκωμάτων, οστών και μαλακών μορίων.

B7. Νευρικό Σύστημα-Αισθητήρια όργανα

Το μάθημα εστιάζει στην κατανόηση της βάσης της σύγχρονης ιστομοριακής ταξινόμησης των όγκων του ΚΝΣ (Π.Ο.Υ.2016) με έμφαση στα γλοιώματα, καθώς και στην εμπέδωση της διαβάθμισης (grading) των γλοιακών όγκων. Επίσης, καθορίζεται η λογική της διαγνωστικής προσέγγισης των όγκων του ΚΝΣ με έμφαση στους γλοιακούς και μηνιγγοθλιακούς όγκους, συνδυάζοντας απεικονιστικά ευρήματα, την κλινική εικόνα, την ιστολογική εικόνα και τις μοριακές ανωμαλίες. Τέλος, εξοικειώνεται ο φοιτητής με τη χρήση μοριακών/ιστολογικών παραμέτρων ως προβλεπτικών και προγνωστικών βιοδεικτών ως βάση για τον σχεδιασμό θεραπείας. Επιπροσθέτως, αναφέρονται τα κλινικοπαθολογοανατομικά χαρακτηριστικά των συχνότερων νεοπλασμάτων, οφθαλμού και ωτός, με ιδιαίτερη έμφαση στο μελάνωμα του οφθαλμού και το ρετινοβλάστωμα.

Μαθήματα Επιλογής**B8. Κόστος νοσηλείας καρκινοπαθούς-Οικονομία της υγείας**

Το μάθημα εστιάζει σε οικονομικοτεχνικές παραμέτρους που αφορούν στη διάγνωση και τη θεραπεία ασθενών με νεοπλασία. Αναλύονται οικονομικά μεγέθη που αφορούν τόσο τη φαρμακευτική δαπάνη όσο και τις διαγνωστικές εξετάσεις με σύγχρονη αναφορά σε τρόπους μείωσής τους μέσω της πρόληψης στην κοινότητα και της εφαρμογής τακτικών προληπτικών ελέγχων σε πληθυσμιακές ομάδες με προδιάθεση στη νεοπλασία. Επιπλέον γίνεται αναφορά σε δομές υγείας που θα μπορούσαν να συμβάλουν στην αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση ασθενών με καρκίνο και στη μείωση του κόστους ανά ασθενή.

Ιδιαίτερα επιδιώκονται οι ακόλουθοι επί-μέρους στόχοι:

1. να εξοικειώσει τους σπουδαστές με τις βασικές αρχές της διοίκησης τόσο σε θεωρητικό όσο και σε πρακτικό επίπεδο,
2. να προσδιορίσει την υφή και την ιδιοτυπία των προκλήσεων σχετικών με τη διοίκηση των υπηρεσιών υγείας και κυρίως των νοσοκομείων και να δώσει την ευκαιρία στους σπουδαστές να αντιμετωπίσουν τα συγκεκριμένα ζητήματα και προβλήματα διοίκησης,
3. να παρουσιάσει το οικονομικό, θεσμικό και κοινωνικό περιβάλλον που αποτελεί το πλαίσιο λειτουργίας και δράσης των υπηρεσιών υγείας,
4. να προσδιορίσει τα κρίσιμα ζητήματα σε επίπεδο οικονομικό, διοικητικό και νομικό που καθορίζουν το παρόν και το μέλλον των υπηρεσιών υγείας,
5. να επικεντρώσει το ενδιαφέρον των σπουδαστών στο αίτημα για μια ποιοτική αναβάθμιση των υπηρεσιών υγείας σε σχέση με τον μεγάλο αριθμό των δυσκολιών και περιορισμών εντός και εκτός των υπηρεσιών,
6. να εξηγήσει τις ιδιαιτερότητες της αγοράς φροντίδων υγείας σε σχέση με άλλες αγορές
7. να εξετάσει εναλλακτικές μεθόδους χρηματοδότησης και αποζημίωσης των προμηθευτών,
8. να αναπτύξει την έννοια της αποδοτικότητας κατά τη λειτουργία ενός νοσοκομείου, να αναλύσει τους προ-ϋπολογισμούς των νοσοκομείων,
9. να παρουσιάσει τις τεχνικές οικονομικής αξιολόγησης της ιατρικής τεχνολογίας και τέλος,
10. να περιγράψει οικονομικές μεθόδους για τον καθορισμό προτεραιοτήτων στον τομέα της υγείας.

B9. Ολιστική (Σωματική και Ψυχολογική) Φροντίδα Ασθενών με Καρκίνο

Στα πλαίσια του μαθήματος «Ολιστική (Σωματική και Ψυχολογική) Φροντίδα Ασθενών με Καρκίνο», οι ενότητες, οι οποίες διδάσκονται με στόχο την κατανόηση της Ανακουφιστικής Φροντίδας στον ασθενή με καρκίνο, αφορούν στη συνοπτική περιγραφή της θεωρίας σχετικά με την ανακουφιστική φροντίδα σύμφωνα με τα κριτήρια του Π.Ο.Υ. Θέματα που αναλύονται, σχετίζονται με την ποιότητα ζωής και την κλινική εκτίμηση των σωματικών και ψυχολογικών συμπτωμάτων των ασθενών. Εν συνεχεία, παρουσιάζονται το σύνολο των συμπτωμάτων, με ενδελεχή περιγραφή των κύριων σωματικών συμπτωμάτων των ασθενών με καρκίνο (πόνος, ανορεξία-καχεξία, κόπωση, ναυτία-έμετος, συμπτώματα πεπτικού, αναπνευστικού, ουροποιογεννητικού, κ.ά.). Για κάθε σύμπτωμα αναφέρονται και οι κατάλληλοι θεραπευτικοί χειρισμοί στην Ανακουφιστική Φροντίδα. Πέραν των σωματικών συμπτωμάτων αναφέρονται τα ψυχικά προβλήματα των ασθενών, τα προβλήματα των φροντιστών, η ψυχολογική υποστήριξη-ψυχοθεραπεία στους ασθενείς, η προετοιμασία του ασθενή για τον επικείμενο θάνατό του και η υποστήριξη της οικογένειας κατά τη διεργασία του πένθους.

Γ' Εξάμηνο**Μαθήματα Υποχρεωτικά****Γ1. Ήπαρ-Χοληφόρα**

Κύριος στόχος του μαθήματος είναι η ανάδειξη της ιστοπαθολογίας, η διαφορική διάγνωση και η ανάλυση των προγνωστικών δεικτών του ηπατοκυτταρικού καρκινώματος, του χολαγγειοκαρκινώματος και των υποτύπων αυτών. Το μάθημα εστιάζει στην κλινικοεργαστηριακή διαγνωστική προσέγγιση και στην πρώιμη διάγνωση του ηπατοκυτταρικού καρκινώματος και του χολαγγειοκαρκινώματος, στις προκαρκινωματώδεις ηπατοκυτταρικές βλάβες, στην ηπατοκαρκινογένεση και στους μοριακούς μηχανισμούς, στα καλοήγη νεοπλάσματα του ήπατος

και των χοληφόρων, στην επιδημιολογία και στην πρόληψη του ηπατοκυτταρικού καρκινώματος και του χολαγγειοκαρκινώματος, και στην θεραπευτική αντιμετώπιση του ηπατοκυτταρικού καρκινώματος και χολαγγειοκαρκινώματος. Επίσης γίνεται αναφορά στην ιστοπαθολογία, τη διαφορική διάγνωση και τη διαγνωστική προσέγγιση των μη ηπατοκυτταρικών νεοπλασιών του ήπατος.

Γ2. Πάγκρεας

Κύριος στόχος του μαθήματος είναι η ανάδειξη της επιδημιολογίας, της αιτιοπαθογένειας και της ιστοπαθολογίας των νεοπλασμάτων της εξωκρινούς μοίρας του παγκρέατος. Επίσης αναλύεται η νεότερη ταξινόμηση των πρόδρομων αλλοιώσεων, η προεγχειρητική διάγνωση, καθώς και τα απεικονιστικά ευρήματα των νεοπλασμάτων του παγκρέατος. Γίνεται αναφορά στη χειρουργική αντιμετώπιση των νεοπλασμάτων του παγκρέατος, τους αλγόριθμους, τις ενδείξεις και τις αντενδείξεις χειρουργικής αντιμετώπισης, τον χειρισμό παρασκευάσματος παγκρεατεκτομής για καρκίνωμα παγκρέατος, τον ρόλο της χημειοθεραπείας και τη μεταμόσχευση παγκρέατος. Επίσης αναφέρονται οι νέες ταξινομήσεις, η ιστοπαθολογία και η αντιμετώπιση των ενδοκρινικών νεοπλασμάτων παγκρέατος.

Γ3. Νεφρός

Κύριος στόχος του μαθήματος είναι η εξοικείωση με την παθολογοανατομική ταξινόμηση των όγκων του νεφρού του ενήλικα, όπως τροποποιήθηκε από την Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας το 2016. Ο φοιτητής έρχεται σε επαφή με τον μακροσκοπικό χειρισμό παρασκευάσματος νεφρεκτομής για νεόπλασμα, τους ανοσοϊστοχημικούς δείκτες για την ιστολογική τυποποίηση και τη βάση που διέπει τη μοριακή βιολογία του καρκίνου του νεφρού. Γίνεται αναφορά στις αρχές χειρουργικής και συστηματικής θεραπευτικής παρέμβασης, όπως αυτή υπαγορεύεται από τα μοριακά χαρακτηριστικά του νεοπλασματος. Ακολουθεί σύντομη συζήτηση των όγκων νεφρού στην παιδική ηλικία. Εν συνέχεια, οι φοιτητές εξοικειώνονται με τους όγκους αποχετευτικής μοίρας νεφρού και ουροδόχου κύστης (επιδημιολογία, αιτιοπαθογένεση, παθολογοανατομική διάγνωση, μοριακή βιολογία, απεικονιστική και ενδοσκοπική διάγνωση, χειρουργική θεραπεία, καθώς και κλινική σταδιοποίηση), τη συμβολή της κυτταρολογίας στην προσέγγιση των όγκων της αποχετευτικής μοίρας του ουροποιητικού και τη θεραπευτική προσέγγιση της αποχετευτικής μοίρας του ουροποιητικού. Τέλος, συζητείται η πρόσφατα αναδυθείσα στοχεύουσα ανοσοθεραπεία στον καρκίνο της ουροδόχου κύστης, με αναφορά στα τρέχοντα θεραπευτικά πρωτόκολλα.

Γ4. Γεννητικό άρρενος

Στην ενότητα του γεννητικού συστήματος του άρρενος αναπτύσσονται οι νεοπλασματικές εξεργασίες του προστάτη αδένου, του όρχεως και του πέους. Γίνεται λόγος για τους σχετικούς ορολογικούς καρκινικούς δείκτες, τα κλινικοαπεικονιστικά ευρήματα, τη μοριακή παθογένεση των νεοπλασμάτων, την παθολογοανατομική αξιολόγηση του βιοπτικού και χειρουργικού υλικού από τα ως άνω όργανα. Ειδικότερα για τον καρκίνο του προστάτη αδένου και τους όγκους γεννητικών κυττάρων του όρχεως, δίνεται έμφαση σε εκείνες τις ιστοπαθολογικές πληροφορίες που επηρεάζουν τον κλινικό, χειρουργικό και ογκολογικό χειρισμό των καρκινοπαθών.

Γ5. Γεννητικό θήλεος

Παρουσιάζεται ο χειρισμός του χειρουργικού παρασκευάσματος με ιδιαίτερη αναφορά στον χειρισμό των τεμαχισμένων παρασκευασμάτων λόγω των νέων χειρουργικών προσεγγίσεων. Παθολογική Ανατομική του τραχήλου της μήτρας του ενδομητρίου και των μεσεγγυματικών όγκων της μήτρας. Μοριακή ταξινόμηση του καρκινώματος του ενδομητρίου και χρήση της ανοσοϊστοχημείας για τη διάγνωση και πιθανώς για τη θεραπεία των νεοπλασμάτων τραχήλου και ενδομητρίου. Πώς αξιολογούμε το υλικό απόξεσης αποφεύγοντας τα διαγνωστικά λάθη; Η κλινική άποψη για τον καρκίνο του κατώτερου γεννητικού συστήματος και της λοίμωξης από τον ιό HPV με επιδημιολογικά στοιχεία. Τι προσφέρει ο εμβολιασμός; Κλινική αντιμετώπιση των προ-διήθητικών και διήθητικών νεοπλασιών του ενδομητρίου και χειρουργική αντιμετώπιση των νεοπλασμάτων του γεννητικού συστήματος, ανά μέρος αυτού. Ιδιαίτερες παθολογοανατομικές οντότητες αιδοίου και κόλλπου. Νεότερες απόψεις για την καρκινογένεση των ωθηκών και παθολογοανατομική παρουσίαση των επιθηλιακών όγκων της ωθήκης και των όγκων ωθήκης από τα γεννητικά κύτταρα και από τη γεννητική χορδή. Μεταστατικά στις ωθήκες νεοπλασμάτα άλλων οργάνων και διαγνωστική προσέγγιση με βάση το ιστορικό των ασθενών, το φαινότυπο αλλά και ανοσοφαινότυπο αυτών. Χειρουργική προσέγγιση των νεοπλασμάτων του γεννητικού συστήματος με τη μέθοδο της λαπαροσκοπικής χειρουργικής. Υπέρ και κατά της μεθόδου. Συνδυασμός χειρουργικής αντιμετώπισης με ακτινοθεραπεία ή και χημειοθεραπεία. Πότε και σε ποιες περιπτώσεις.

Γ6. Μαστός

Μηχανισμοί καρκινογένεσης και μοριακή ταξινόμηση των διηθητικών καρκινωμάτων του μαστού. Μοριακοί υπότυποι, τριπλά αρνητικά καρκινώματα του μαστού. Μοριακή ταξινόμηση των μη διηθητικών αλλοιώσεων του μαστού και κυρίως του ενδοπορικού (in situ) καρκινώματος (DAS). Παθολογοανατομική προσέγγιση μη διηθητικών αλλοιωσίων του ενδοπορικού (in situ) καρκινώματος του μαστού και της λοβιακής νεοπλασίας. Παθολογική ανατομική του διηθητικού καρκινώματος του μαστού. Ειδικοί τύποι καρκινώματος του μαστού. Χρήση ανοσοϊστοχημικών δεικτών για τη σωστή διάγνωση των αλλοιώσεων του μαστού και των ειδικών τύπων. Προγνωστικοί και προβλεπτικοί δείκτες για το καρκίνωμα του μαστού. Βιοδείκτες. Ινοεπιθηλιακά νεοπλασμάτα του μαστού.

Μεταστατικά νεοπλάσματα στον μαστό. Απεικονιστική προσέγγιση των αλλοιώσεων του μαστού και μέθοδοι απεικόνισης. Μέθοδοι διάγνωσης, βιοψία με κόπτουσα βελόνη, στερεοτακτική βιοψία μαστού και βιοψία μαστού με συρμάτινο οδηγό. Χειρουργική προσέγγιση των προκαρκινωματωδών και κακοήθων αλλοιώσεων του μαστού. Βιοψία λεμφαδένα φρουρού. Συνδυασμός χειρουργικής αντιμετώπισης με ακτινοθεραπεία ή και χημειοθεραπεία. Πότε και σε ποιες περιπτώσεις.

Γ7. Δέρμα

Το μάθημα στοχεύει στην εξοικείωση του φοιτητή με τους ποικίλους τύπους νεοπλασμάτων που απαντούν στο δέρμα, με έμφαση στο μελάνωμα (χειρισμός παρασκευάσματος, ιστολογική, κλινική και θεραπευτική προσέγγιση). Ο φοιτητής εμπεδώνει ιδιαίτερα τα μοριακά χαρακτηριστικά του μελανώματος ως βάση για τις σύγχρονες στοχεύουσες θεραπείες, ενώ κατανοεί τη λογική της ανοσοθεραπείας στο μελάνωμα. Επιπροσθέτως, συζητείται η ιστολογία των μεσεγχυματικών όγκων του δέρματος με αναφορά στη μοριακή Παθολογική Ανατομική των νεοπλασμάτων αυτών. Τέλος, γίνεται ευρεία αναφορά στις λεμφικές διηθήσεις του δέρματος και στην κλινική αξιολόγηση των ασθενών με δερματικές λεμφικές διηθήσεις.

Γ8. Παιδιατρικοί Όγκοι

Το μάθημα αυτό έχει στόχο την εξοικείωση του φοιτητή με τους κύριους μηχανισμούς και το μοριακό υπόβαθρο της καρκινογένεσης στην παιδική ηλικία, καθώς και με τη διαχείριση ασθενών με αντίστοιχους τύπους νεοπλασμάτων. Επίσης, βοηθά τον φοιτητή να αναγνωρίσει διαφορετικούς ιστολογικούς τύπους και τον εξοικειώνει με διαγνωστικές και θεραπευτικές προσεγγίσεις, ειδικές για κάθε τύπο νεοπλάσματος. Γίνεται επίσης αναφορά σε πρόσφατα δεδομένα βασικής και κλινικής έρευνας στο παιδιατρικό καρκίνο.

Μαθήματα Επιλογής

Γ9. Απεικονιστικές μέθοδοι-επεμβατική ακτινοβολία

Κύριος στόχος του μαθήματος είναι η ανάδειξη της αγγειογραφικής σουίτας και της ακτινοπροστασίας κατά τη διάρκεια επεμβατικών τεχνικών, των διαδερμικών επεμβατικών θεραπειών σε όγκους ήπατος. Γίνεται αναφορά στα φίλτρα κάτω κοιλίας φλέβας, στους εμβολισμούς των ινομυωμάτων μήτρας, στη διαγνωστική προσέγγιση του καρκίνου του μαστού και των όγκων ήπατος και του παγκρέατος.

Γ10. Χειρουργικές τεχνικές στον άρρωστο με νεοπλασματική νόσο

Κύριος στόχος του μαθήματος είναι η περιγραφή των χειρουργικών θεραπευτικών παρεμβάσεων σε ασθενείς με νεοπλασματική νόσο, με ιδιαίτερη έμφαση στην αναφορά τόσο των κλασικών, όσο και των νεώτερων-ελάχιστα επεμβατικών χειρουργικών τεχνικών (λαπαροσκοπική και ρομποτική προσέγγιση). Στην ύλη του μαθήματος περιλαμβάνεται η αναφορά των χειρουργικών τεχνικών στην αντιμετώπιση των νεοπλασματικών νόσων των οργάνων της κοιλίας, και του θώρακος και του μαστού, καθώς και η παράθεση των σύγχρονων ιατρικών και ηθικών προβληματισμών που εγείρει η αντιμετώπιση των νοσημάτων αυτών σε προχωρημένες ογκολογικά περιπτώσεις, αλλά και σε ειδικές ομάδες ασθενών (γηριατρικός πληθυσμός). Ιδιαίτερη δε αναφορά δίδεται και στην παρουσίαση των μη-θεραπευτικών επεμβάσεων (παρηγορική αντιμετώπιση) που συχνά καλείται ο χειρουργός να διενεργήσει, σε περιπτώσεις γενικευμένων νεοπλασματικών νόσων, με στόχο την εξασφάλιση συνθηκών αξιοπρεπούς διαβίωσης για τους ασθενείς. Τέλος, με την παράθεση των σύγχρονων, ελάχιστα επεμβατικών χειρουργικών τεχνικών, οι φοιτητές έχουν τη δυνατότητα να μάθουν τα οφέλη της εφαρμογής των τεχνικών αυτών, αλλά και τους περιορισμούς που προβάλλει η αντιμετώπιση των νεοπλασματικών νοσημάτων.

Γ11. Θεραπευτική αντιμετώπιση: χημειοθεραπεία, ακτινοθεραπεία, ανοσοθεραπεία, στοχευμένη θεραπεία

Κύριος στόχος του μαθήματος είναι η ανάδειξη των βασικών αρχών χημειοθεραπείας, η παρουσίαση κλινικών παραδειγμάτων γύρω από την επιλογή θεραπείας στον καρκίνο του πνεύμονα, του μαστού, του παχέος εντέρου. Το μάθημα εστιάζει στις βασικές αρχές ακτινοθεραπείας καθώς και στην υποστηρικτική αγωγή σε ασθενείς με καρκίνο.

Δ' Εξάμηνο

Εκπόνηση μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας

ΑΡΘΡΟ 7

ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ

Το εκπαιδευτικό έργο κάθε ακαδημαϊκού έτους διαρθρώνεται σε δύο (2) εξάμηνα σπουδών, το χειμερινό και το εαρινό, έκαστο εκ των οποίων περιλαμβάνει τουλάχιστον δεκατρείς (13) εβδομάδες διδασκαλίας και τρεις (3) εβδομάδες εξετάσεων. Τα μαθήματα του χειμερινού και εαρινού εξαμήνου εξετάζονται επαναληπτικώς κατά την περίοδο του Σεπτεμβρίου.

Η παρακολούθηση των μαθημάτων/εργαστηρίων κ.λπ. είναι υποχρεωτική.

Σε περίπτωση κωλύματος διεξαγωγής μαθήματος προβλέπεται η αναπλήρωσή του. Η ημερομηνία και η ώρα αναπλήρωσης αναρτώνται στην ιστοσελίδα του ΠΜΣ.

Η αξιολόγηση των μεταπτυχιακών φοιτητών και η επίδοσή τους στα μαθήματα που υποχρεούνται να παρακολουθήσουν στο πλαίσιο του ΠΜΣ πραγματοποιείται στο τέλος κάθε εξαμήνου με γραπτές ή προφορικές εξετάσεις ή με εκπόνηση εργασιών καθ' όλη τη διάρκεια του εξαμήνου. Ο τρόπος αξιολόγησης ορίζεται από τον διδάσκοντα του κάθε μαθήματος. Η βαθμολόγηση γίνεται στην κλίμακα 1-10. Η βαθμολογία των μαθημάτων κατατίθεται στη Γραμματεία του ΠΜΣ εντός είκοσι (20) ημερών από τη λήξη της εξεταστικής περιόδου.

Για την απόκτηση ΔΜΣ κάθε μεταπτυχιακός φοιτητής οφείλει να παρακολουθήσει και να εξεταστεί επιτυχώς στο σύνολο των προσφερόμενων μαθημάτων του ΠΜΣ και να εκπονήσει μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία, συγκεντρώνοντας έτσι εκατόν είκοσι (120) ECTS.

Εάν μεταπτυχιακός φοιτητής αποτύχει στην εξέταση μαθήματος ή μαθημάτων τρεις (3) φορές, ούτως ώστε σύμφωνα με όσα ορίζονται στον Κανονισμό Μεταπτυχιακών Σπουδών θεωρείται ότι δεν έχει ολοκληρώσει επιτυχώς το πρόγραμμα, εξετάζεται, ύστερα από αίτησή του, από τριμελή επιτροπή μελών ΔΕΠ του Σχολής, τα μέλη της οποίας έχουν το ίδιο ή συναφές αντικείμενο με το εξεταζόμενο μάθημα και ορίζονται από τη Συνέλευση της Σχολής. Από την επιτροπή εξαιρείται ο υπεύθυνος της εξέτασης διδάσκων.

Στο Δ' εξάμηνο του Προγράμματος προβλέπεται η εκπόνηση μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας. Η Συντονιστική Επιτροπή, ύστερα από αίτηση του υποψηφίου στην οποία αναγράφεται ο προτεινόμενος τίτλος της διπλωματικής εργασίας, ο προτεινόμενος επιβλέπων (αν δεν έχει ορισθεί ως επιβλέπων/ουσα του μετ. φοιτητή ήδη από την έναρξη των μετ. σπουδών του) και επισυνάπτεται και περίληψη της προτεινόμενης διπλωματικής εργασίας, ορίζει τον επιβλέποντα αυτής και συγκροτεί την τριμελή εξεταστική επιτροπή για την έγκριση της εργασίας, ένα από τα μέλη της οποίας είναι και ο επιβλέπων.

Μέλη ή επιβλέποντες της τριμελούς εξεταστικής επιτροπής εκπόνησης της Διπλωματικής Εργασίας ορίζονται εξ όλων των κατηγοριών διδασκόντων του ΠΜΣ κάτοχοι διδακτορικού διπλώματος σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία.

Το αντικείμενο της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας πρέπει να έχει ερευνητικό χαρακτήρα και να είναι πρωτότυπο.

Η γλώσσα συγγραφής της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας μπορεί να είναι ελληνική ή αγγλική.

Εξώφυλλο και 1ο Εσώφυλλο (Σελίδα Τίτλου):

- Λογότυπο Αθηνάς: άνω και στο κέντρο ή αριστερά του ονόματος Πανεπιστημίου, Σχολής, Τμήματος

- Όνομα Πανεπιστημίου: Arial έντονα κεφαλαία 14

- Όνομα Σχολής: Arial έντονα κεφαλαία 12

- Όνομα Τμήματος: Arial έντονα κεφαλαία 12

- Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών: Arial έντονα κεφαλαία 12

- Είδος εργασίας (Διπλωματική Εργασία): Arial έντονα κεφαλαία 12

- Τίτλος της Διπλωματικής Εργασίας: Arial έντονα πεζά 16

- Όνομα (αρχικό πατρώνυμο) και επώνυμο φοιτητή: Arial έντονα πεζά 12

- Ονοματεπώνυμο μέλους ΔΕΠ και Επιβλέποντα ή Επιβλεπόντων συνεργατών: πεζά έντονα 12, τίτλος μέλους ΔΕΠ Arial πεζά 12

- Τόπος εκπόνησης της εργασίας (πάντα ΑΘΗΝΑ): Arial έντονα κεφαλαία 12

- Μήνας και έτος ολοκλήρωσης της εργασίας: Arial έντονα κεφαλαία 12

- Αρίθμηση των σελίδων: αρχίζει από το 1ο εσώφυλλο (σελίδα τίτλου), χωρίς να αναγράφεται σε αυτό. Το πίσω μέρος της σελίδας αυτής παραμένει λευκό.

2ο Εσώφυλλο (Σελίδα έγκρισης):

- Είδος εργασίας: Arial έντονα κεφαλαία 12

- Τίτλος: Arial πεζά 12

- Όνομα και επώνυμο φοιτητή: κέντρο Aria έντονα κεφαλαία 12

- Αριθμός Μητρώου (Α.Μ.): Arial κεφαλαία 12

- Επίβλεψη Εργασίας: Αριστερά «Επιβλέπον μέλος ΔΕΠ και Εξεταστική Επιτροπή»: Arial έντονα κεφαλαία 12

- Τίτλος μέλους ΔΕΠ: Aria Ιπεζά 12

- Όνομα και Επώνυμο μέλους ΔΕΠ: Arial έντονα κεφαλαία 12

- Υπογραφές (της εξεταστικής επιτροπής)

- Ημερομηνία εξέτασης: Arial κεφαλαία 12

- Το πίσω μέρος της σελίδας αυτής παραμένει λευκό.

Περίληψη: Μετά το δεύτερο (2) εσώφυλλο ακολουθούν δύο (2) σελίδες στο ίδιο φύλλο μία με την περίληψη της εργασίας στην ελληνική γλώσσα και μία με την περίληψη της εργασίας στην αγγλική. Η περίληψη περιλαμβάνει τον σκοπό- αντικείμενο της εργασίας, τη μεθοδολογία, τα κύρια βήματα που ακολουθήθηκαν και τέλος τα κύρια αποτελέσματα. Μετά το τέλος της περίληψης δηλώνεται η επιστημονική περιοχή της εργασίας και πέντε (5) λέξεις κλειδιά (ελληνικά και αγγλικά, αντίστοιχα για κάθε σελίδα). Η συνολική έκταση της περίληψης και των λέξεων δήλωσης επιστημονικής περιοχής και λέξεων κλειδιών θα είναι μέχρι μία σελίδα.

Ακολουθούν (προαιρετικά) σε χωριστές σελίδες:

- Αφιερώσεις

- Ευχαριστίες

- Περιεχόμενα

- Πρόλογος (Όπου αναφέρονται θέματα που δεν είναι επιστημονικά ή τεχνικά όπως το πλαίσιο που διενεργήθηκε η εργασία, ευχαριστίες, ο τόπος διεξαγωγής κ.λπ.)

Μορφοποίηση σελίδας:

- Περιθώρια (Margins):

• Άνω (Top): 2 cm

• Κάτω (Bottom): 2 cm

• Περιθώριο Βιβλιοδεσίας (Gutter): 0.5 cm

• Αριστερά (Left): 2 cm

• Δεξιά (Right): 2 cm

(Προσοχή στα περιθώρια για την εκτύπωση σελίδων διπλής όψης - Mirror Margins)

- Κεφαλίδα (Header): 1.25 cm (Ο τίτλος της εργασίας)

- Υποσέλιδο (Footer): 1.25 cm (το όνομα του συγγραφέα και ο αριθμός σελίδας)

- Αρίθμηση σελίδας: Δεξιά του υποσέλιδου

- Μορφή Παραγράφου (Format Paragraph)

• - Αρχή Παραγράφου: 3 διαστήματα (3 spaces) από αριστερά

- Στοιχίση (Justification): αριστερά και δεξιά
- Διάκενο μεταξύ παραγράφων (paragraph spacing): πριν 6 στιγμές, μετά 6 στιγμές
- Διάστιχο (Line spacing): 1.5 γραμμή
- Γραμματοσειρά (Font): Arial 12
- Τύπος Γραμματοσειράς (Font style): Normal ή Regular
- Αρίθμηση Κεφαλαίων: Arial 12 ή 14
- Τύπος Τίτλων Κεφαλαίων:
- Τίτλος Κεφαλαίων: Κεφαλαία Arial 14
- Τίτλος Υποκεφαλαίων: Έντονα (Bold) πεζά Arial 12
- Σχήματα/Διαγράμματα (όλα τα σχήματα/διαγράμματα θα πρέπει να έχουν υποχρεωτικά μοναδική αρίθμηση και οπωσδήποτε επεξήγηση, τα διαγράμματα ανήκουν στην κατηγορία σχημάτων)
- Εικόνες/Φωτογραφίες (όλες οι εικόνες/φωτογραφίες θα πρέπει να έχουν υποχρεωτικά μοναδική αρίθμηση και οπωσδήποτε επεξήγηση)
- Πίνακες (όλοι οι πίνακες πρέπει να φέρουν μοναδική αρίθμηση και επεξήγηση στο πάνω μέρος τους)
- Ορολογία: Την πρώτη φορά που θα εμφανίζεται στο κείμενο ένας επιστημονικός όρος ο οποίος προέρχεται από μεταφρασμένο ξένο όρο (αγγλικά) θα αναφέρεται δίπλα, σε παρένθεση, ο αντίστοιχος ξενόγλωσσος (αγγλικός) όρος. Στο τέλος του κειμένου θα υπάρχει ορολογία με τις αντιστοιχίσεις των ελληνικών και ξενόγλωσσων όρων και τον ορισμό τους.

Συντμήσεις- Αρκτικόλεξα: Στο τέλος του κειμένου θα υπάρχει «Πίνακας Συντμήσεων- Αρκτικόλεξων» όπου θα αναφέρονται οι συντμήσεις-αρκτικόλεξα και δίπλα η πλήρης ανάπτυξη των ονομασιών.

Βιβλιογραφικές Αναφορές: Θα πρέπει να ακολουθούνται οι υποδείξεις του IEEE (<http://www.computer.org/author/style/refer.htm>). Οι αναφορές αυτές αφορούν στα: Άρθρα Περιοδικού [1], Βιβλία-Μονογραφίες (δηλαδή Βιβλία με περισσότερους από έναν συγγραφείς [2], Βιβλία με επιμέλεια [3]), Άρθρα σε πρακτικά συνεδρίου [4] (ως γενικό κανόνα στις αναφορές συνεδρίων παραλείπουμε τις προθεματικές φράσεις του τίτλου του συνεδρίου όταν το νόημα παραμένει κατανοητό χωρίς αυτές). Χρησιμοποιούμε τα σύμβολα (2nd, 14th, 23rd) για τα ετήσια συνέδρια και η συντομευμένη έκδοση του ονόματος ακολουθείται από το ακρωνύμιο μέσα σε παρένθεση πχ. (ICDE 98), Σειρές [5] [6], Διδακτορικές Διατριβές [7] [8] και Μεταπτυχιακές Διατριβές [9] [10], Ηλεκτρονικές Εκδόσεις: Αποκλειστικά OnLine έκδοση [11], Ιστοθέσεις [12], Πρότυπα [13] [14], MPEG Προδιαγραφές (specifications) [15], W3C Υποδείξεις (recommendations) [16] [17], Τεχνικά Εγχειρίδια Χρήσης [18].

Οι βιβλιογραφικές αναφορές παρουσιάζονται πάντα στο τέλος του κειμένου της εργασίας μετά το παράρτημα.

Για να εγκριθεί η εργασία ο φοιτητής οφείλει να την υποστηρίξει ενώπιον της εξεταστικής επιτροπής. Μετά το πέρας της υποστήριξης της διπλωματικής εργασίας από τον μεταπτυχιακό φοιτητή, η τριμελής επιτροπή αξιολογεί και βαθμολογεί με κλίμακα 0-10.

Οι μεταπτυχιακές διπλωματικές εργασίες εφόσον εγκριθούν από την εξεταστική επιτροπή, αναρτώνται υποχρεωτικά στον διαδικτυακό τόπο της Ιατρικής Σχολής.

Επίσης, γίνεται ηλεκτρονική κατάθεση της διπλωματικής εργασίας στο Ψηφιακό Αποθετήριο «ΠΕΡΓΑΜΟΣ», σύμφωνα με τις αποφάσεις της Συγκλήτου του ΕΚΠΑ.

ΑΡΘΡΟ 8 ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ

1. Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές έχουν όλα τα δικαιώματα και τις παροχές που προβλέπονται για τους φοιτητές του Α' κύκλου σπουδών (κάρτα σίτισης, φοιτητικό εισιτήριο, μειωμένα έξοδα συμμετοχής σε ορισμένες πολιτιστικές και ψυχαγωγικές εκδηλώσεις, ασφάλιση μέσω Πανεπιστημίου) πλην του δικαιώματος παροχής δωρεάν διδακτικών συγγραμμάτων. Το Ίδρυμα εξασφαλίζει στους φοιτητές με αναπηρία ή/και ειδικές ανάγκες προσβασιμότητα στα προτεινόμενα συγγράμματα και τη διδασκαλία. Η Μονάδα Προσβασιμότητας για Φοιτητές με Αναπηρία ιδρύθηκε και λειτουργεί με την από 23 Φεβρουαρίου 2006 απόφαση της Πανεπιστημιακής Συγκλήτου και την από 22 Μαρτίου 2006 απόφαση του Πρυτανικού Συμβουλίου και διαθέτει:

- Τμήμα ηλεκτρονικής προσβασιμότητας
- Τμήμα προσβασιμότητας στο δομημένο χώρο
- Υπηρεσία μεταφοράς φοιτητών με αναπηρία (ΦμεΑ)
- Υπηρεσία ψυχολογικής συμβουλευτικής φοιτητών με αναπηρία (ΦμεΑ)

Η ιστοθέση <http://access.uoa.gr> αποτελεί το κύριο κανάλι επικοινωνίας της Μονάδας Προσβασιμότητας ΦμεΑ. Από το Τμήμα Ηλεκτρονικής Προσβασιμότητας συντηρείται επίσης και η ιστοθέση www.e-bility.gr, η οποία ενημερώνει για τις διαθέσιμες και αναδυόμενες λύσεις που προσφέρουν οι Τεχνολογίες Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών ως προς τις Υποστηρικτικές Τεχνολογίες, καθώς και για θέματα προσβασιμότητας στο Διαδίκτυο και τις υπηρεσίες του με έμφαση στις αρχές της Σχεδίασης για Όλους και της Καθολικής Πρόσβασης.

2. Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές καλούνται να συμμετέχουν και να παρακολουθούν σεμινάρια ερευνητικών ομάδων, συζητήσεις βιβλιογραφικής ενημέρωσης, επισκέψεις εργαστηρίων, συνέδρια/ημερίδες με γνωστικό αντικείμενο συναφές με αυτό του ΠΜΣ, διαλέξεις ή άλλες επιστημονικές εκδηλώσεις του ΠΜΣ.

3. Η Συνέλευση της Ιατρικής Σχολής, μετά την εισήγηση της ΣΕ, δύναται να αποφασίσει τη διαγραφή μεταπτυχιακών φοιτητών εάν:

- υπερβούν το ανώτατο όριο απουσιών (πέντε (5) απουσίες στις θεωρητικές παραδόσεις και δύο (2) στις εργαστηριακές ασκήσεις)
- έχουν αποτύχει στην εξέταση μαθήματος ή μαθημάτων τρεις (3) φορές και δεν έχουν ολοκληρώσει επιτυχώς το πρόγραμμα,
- υπερβούν τη μέγιστη χρονική διάρκεια φοίτησης στο ΠΜΣ, όπως ορίζεται στον παρόντα Κανονισμό,
- έχουν παραβιάσει τις κείμενες διατάξεις όσον αφορά την αντιμετώπιση πειθαρχικών παραπτωμάτων από τα αρμόδια πειθαρχικά Όργανα,
- αυτοδίκαια κατόπιν αιτήσεως των μεταπτυχιακών φοιτητών,
- υποπέσουν σε παράπτωμα που εμπίπτει στο δίκαιο περί πνευματικής ιδιοκτησίας (ν. 2121/1993) κατά τη συγγραφή των προβλεπομένων εργασιών τους,

- δεν καταβάλλουν το προβλεπόμενο τέλος φοίτησης.

4. Απαλλάσσονται από τα τέλη φοίτησης οι φοιτητές του ΠΜΣ, των οποίων το ατομικό εισόδημα, εφόσον διαθέτουν ίδιο εισόδημα, και το οικογενειακό διαθέσιμο ισοδύναμο εισόδημα δεν υπερβαίνουν αυτοτελώς, το μεν ατομικό το εκατό τοις εκατό (100%), το δε οικογενειακό το εβδομήντα τοις εκατό (70%) του εθνικού διάμεσου διαθέσιμου ισοδύναμου εισοδήματος, σύμφωνα με τα πλέον πρόσφατα κάθε φορά δημοσιευμένα στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής (ΕΛ.ΣΤΑΤ.). Η απαλλαγή αυτή παρέχεται για τη συμμετοχή σε ένα μόνο ΠΜΣ. Σε κάθε περίπτωση, οι απαλλασσόμενοι φοιτητές δεν ξεπερνούν το ποσοστό του τριάντα τοις εκατό (30%) του συνολικού αριθμού των φοιτητών που εισάγονται στο ΠΜΣ. Αν οι δικαιούχοι υπερβαίνουν το ποσοστό του προηγούμενου εδαφίου, επιλέγονται με σειρά κατάταξης ξεκινώντας από αυτούς που έχουν το μικρότερο εισόδημα (παρ. 2 του άρθρου 35 του ν. 4485/2017).

5. Στο τέλος κάθε εξαμήνου πραγματοποιείται αξιολόγηση κάθε μαθήματος και κάθε διδάσκοντος από τους μεταπτυχιακούς φοιτητές.

Για τη διαδικασία αυτή χορηγούνται ειδικά δελτία αξιολόγησης, τα αποτελέσματα των οποίων αναρτώνται στην ιστοσελίδα του προγράμματος και ταυτόχρονα κοινοποιούνται στον κάθε διδάσκοντα.

6. Η καθομολόγηση γίνεται στο πλαίσιο της Συνέλευσης της Ιατρικής Σχολής του ΕΚΠΑ και σε χώρο της Σχολής, παρουσία του Προέδρου της Σχολής.

7. Δίπλωμα Μεταπτυχιακών Σπουδών δεν απονέμεται σε φοιτητή του οποίου ο τίτλος σπουδών πρώτου κύκλου από ίδρυμα της αλλοδαπής δεν έχει αναγνωρισθεί από το Διεπιστημονικό Οργανισμό Αναγνώρισης Τίτλων Ακαδημαϊκών και Πληροφόρησης (Δ.Ο.Α.Τ.Α.Π.), σύμφωνα με τον ν. 3328/2005 (Α' 80).

8. Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές μπορούν να αιτηθούν την έκδοση παραρτήματος διπλώματος.

9. Για τη συμμετοχή τους στο ΠΜΣ «Νεοπλασματική Νόσος στον Άνθρωπο: Έρευνα και Κλινικοπαθολογοανατομική Προσέγγιση στα Πλαίσια της Εξατομικευμένης Ιατρικής (Διάγνωση και Στοχευμένη Θεραπεία)» οι μεταπτυχιακοί φοιτητές καταβάλλουν τέλη φοίτησης που ανέρχονται στο ποσό των εννιακοσίων (900) ευρώ ανά εξάμηνο. Η καταβολή του τέλους γίνεται στην αρχή κάθε εξαμήνου.

Οι απόφοιτοι του ΠΜΣ, οι οποίοι έχουν αριστεύσει, έχουν τη δυνατότητα να συμμετέχουν σε δημοσιεύσεις του Εργαστηρίου, σε ερευνητικά προγράμματα και να εκπονήσουν διδακτορική διατριβή.

ΑΡΘΡΟ 9 ΥΠΟΔΟΜΗ ΠΜΣ

1. Για την εύρυθμη λειτουργία του ΠΜΣ θα διατεθούν αίθουσες διδασκαλίας και σεμιναρίων, αμφιθέατρα εξοπλισμένα με οπτικοακουστικά μέσα και εργαστήρια της Ιατρικής Σχολής του Α' εργαστηρίου Παθολογικής Ανατομικής.

2. Η διοικητική και γραμματειακή υποστήριξη του ΠΜΣ γίνεται από τη Γραμματεία του ΠΜΣ, με την επίβλεψη της Γραμματείας της Ιατρικής Σχολής.

3. Η χρηματοδότηση του ΠΜΣ μπορεί να προέρχεται από:

α) δωρεές, παροχές, κληροδοτήματα και κάθε είδους χορηγίες φορέων του δημόσιου τομέα, όπως οριοθετείται στην περ. α' της παρ. 1 του άρθρου 14 του ν. 4270/2014 (Α' 143) ή του ιδιωτικού τομέα,

β) πόρους από ερευνητικά προγράμματα,

Επειδή τα λειτουργικά έξοδα του Π.Μ.Σ. δεν καλύπτονται εξ ολοκλήρου από τις ανωτέρω πηγές χρηματοδότησης, μέρος των λειτουργικών του εξόδων καλύπτεται από τέλη φοίτησης.

4. Κατά τη λήξη της θητείας της ΣΕ, με ευθύνη του απερχόμενου Διευθυντή, συντάσσεται αναλυτικός απολογισμός του ερευνητικού και εκπαιδευτικού έργου και των λοιπών δραστηριοτήτων του Π.Μ.Σ., ο οποίος κατατίθεται στην Ιατρική Σχολή του ΕΚΠΑ. Ο εν λόγω απολογισμός αποστέλλεται στα αρμόδια όργανα σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία.

5. Η εσωτερική και εξωτερική αξιολόγηση του ΠΜΣ θα γίνεται σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις.

ΑΡΘΡΟ 10

ΑΝΑΘΕΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ/ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ ΣΤΟ ΠΜΣ

Οι διδάσκοντες του ΠΜΣ, προέρχονται, κατά 60% τουλάχιστον από:

- μέλη Δ.Ε.Π. της Ιατρικής Σχολής,

- μέλη Ε.Ε.Π., Ε.Δι.Π. και Ε.Τ.Ε.Π. της Ιατρικής Σχολής, κατόχους διδακτορικού διπλώματος εκτός κι αν το γνωστικό τους αντικείμενο είναι εξαιρετικής και αδιαμφισβήτητης ιδιαιτερότητας για το οποίο δεν είναι δυνατή ή συνήθης η εκπόνηση διδακτορικής διατριβής,

- ομότιμους καθηγητές (άρθρο 69 του ν. 4386/2016) και αφυπηρητήσαντα μέλη Δ.Ε.Π. του Ιατρικής Σχολής,

- διδάσκοντες στην Ιατρική Σχολή, σύμφωνα με το π.δ. 407/1980 (Α' 112),

- επιστήμονες αναγνωρισμένου κύρους είτε κάτοχους διδακτορικού διπλώματος είτε υποψήφιους διδάκτορες είτε εξαιρετικής τεχνικής εμπειρίας, οι οποίοι μπορεί να απασχολούνται ως ακαδημαϊκοί υπότροφοι με απόφαση της Συνέλευσης και πράξη του Προέδρου του οικείου Τμήματος για τη διεξαγωγή διδακτικού, κλινικού και ερευνητικού έργου, καθοριζόμενου με τη σύμβαση που υπογράφεται μεταξύ του ακαδημαϊκού υποτρόφου και του Πρύτανη του οικείου ΑΕΙ. [...] (παρ. 7 του άρθρου 29 του ν. 4009/2011).

Με αιτιολογημένη απόφαση της Συνέλευσης της Σχολής ανατίθεται διδασκαλία σε:

- μέλη ΔΕΠ άλλων Τμημάτων του ίδιου ή άλλου ΑΕΙ,

- ερευνητές από ερευνητικά κέντρα του άρθρου 13Α του ν. 4310/2014, της Ακαδημίας Αθηνών και του Ιδρύματος Ιατροβιολογικών Ερευνών της Ακαδημίας Αθηνών,

- επισκέπτες καταξιωμένους επιστήμονες από την ημεδαπή ή την αλλοδαπή, που έχουν θέση ή προσόντα καθηγητή ή ερευνητή σε ερευνητικό κέντρο, καλλιτέχνες ή επιστήμονες αναγνωρισμένου κύρους με εξειδικευμένες γνώσεις ή σχετική εμπειρία στο γνωστικό αντικείμενο του ΠΜΣ,

- επισκέπτες μεταδιδακτορικούς ερευνητές, Έλληνες ή αλλοδαπούς νέους επιστήμονες, κάτοχους διδακτορικού

διπλώματος (παρ. 7 του άρθρου 16 του ν. 4009/2011) ή γίνονται νέες προσλήψεις/συμβάσεις σύμφωνα με τα ανωτέρω (παρ. 1, 2, 5 και 6 του άρθρου 36 του ν. 4485/2017).

Η ανάθεση διδασκαλίας μαθημάτων, σεμιναρίων και ασκήσεων του ΠΜΣ γίνεται ύστερα από εισήγηση της ΣΕ και έγκριση της Συνέλευσης της Σχολής.

Στο πλαίσιο της διενέργειας του ΠΜΣ και ανάλογα με την κάθε θεματική ενότητα, προσκαλούνται από τον υπεύθυνο του εκάστοτε μαθήματος επισκέπτες διδάσκοντες, τόσο της ημεδαπής, όσο και από το εξωτερικό, οι οποίοι κατέχουν εξειδίκευση στη συγκεκριμένη θεματική. Η διάλεξη αυτή πραγματοποιείται είτε με τη φυσική παρουσία του διδάσκοντος επισκέπτη, είτε μέσω του διαδικτύου (skype).

Στο ΠΜΣ μπορούν να συμμετέχουν σύμφωνα με τον ν. 4485/2017 και μέλη ΔΕΠ τα οποία έχουν αφυπηρητήσει. Οι προϋποθέσεις συμμετοχής των ως άνω μελών

διέπονται από τους ίδιους όρους που ισχύουν και για τα εν ενεργεία μέλη.

ΑΡΘΡΟ 11 ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Ο παρών Κανονισμός ισχύει για τους ήδη εγγεγραμμένους φοιτητές στο πρόγραμμα από το ακαδημαϊκό έτος 2018-2019.

Για όσα θέματα δεν ορίζονται στην ισχύουσα νομοθεσία και στον παρόντα Κανονισμό, αρμόδια να αποφασίζει είναι η Συνέλευση της Ιατρικής Σχολής.

Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Ο Πρύτανης
ΜΕΛΕΤΙΟΣ - ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΔΗΜΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ

Το Εθνικό Τυπογραφείο αποτελεί δημόσια υπηρεσία υπαγόμενη στην Προεδρία της Κυβέρνησης και έχει την ευθύνη τόσο για τη σύνταξη, διαχείριση, εκτύπωση και κυκλοφορία των Φύλλων της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως (ΦΕΚ), όσο και για την κάλυψη των εκτυπωτικών - εκδοτικών αναγκών του δημοσίου και του ευρύτερου δημόσιου τομέα (ν. 3469/2006/Α' 131 και π.δ. 29/2018/Α' 58).

1. ΦΥΛΛΟ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΦΕΚ)

- Τα **ΦΕΚ σε ηλεκτρονική μορφή** διατίθενται δωρεάν στο **www.et.gr**, την επίσημη ιστοσελίδα του Εθνικού Τυπογραφείου. Όσα ΦΕΚ δεν έχουν ψηφιοποιηθεί και καταχωριστεί στην ανωτέρω ιστοσελίδα, ψηφιοποιούνται και αποστέλλονται επίσης δωρεάν με την υποβολή αίτησης, για την οποία αρκεί η συμπλήρωση των αναγκαίων στοιχείων σε ειδική φόρμα στον ιστότοπο **www.et.gr**.
- Τα **ΦΕΚ σε έντυπη μορφή** διατίθενται σε μεμονωμένα φύλλα είτε απευθείας από το Τμήμα Πωλήσεων και Συνδρομητών, είτε ταχυδρομικά με την αποστολή αιτήματος παραγγελίας μέσω των ΚΕΠ, είτε με ετήσια συνδρομή μέσω του Τμήματος Πωλήσεων και Συνδρομητών. Το κόστος ενός ασπρόμαυρου ΦΕΚ από 1 έως 16 σελίδες είναι 1,00 €, αλλά για κάθε επιπλέον οκτασέλιδο (ή μέρος αυτού) προσαυξάνεται κατά 0,20 €. Το κόστος ενός έγχρωμου ΦΕΚ από 1 έως 16 σελίδες είναι 1,50 €, αλλά για κάθε επιπλέον οκτασέλιδο (ή μέρος αυτού) προσαυξάνεται κατά 0,30 €. Το τεύχος Α.Σ.Ε.Π. διατίθεται δωρεάν.

• Τρόποι αποστολής κειμένων προς δημοσίευση:

- Α. Τα κείμενα προς δημοσίευση στο ΦΕΚ, από τις υπηρεσίες και τους φορείς του δημοσίου, αποστέλλονται ηλεκτρονικά στη διεύθυνση **webmaster.et@et.gr** με χρήση προηγμένης ψηφιακής υπογραφής και χρονοσήμανσης.
- Β. Κατ' εξαίρεση, όσοι πολίτες δεν διαθέτουν προηγμένη ψηφιακή υπογραφή μπορούν είτε να αποστέλλουν ταχυδρομικά, είτε να καταθέτουν με εκπρόσωπό τους κείμενα προς δημοσίευση εκτυπωμένα σε χαρτί στο Τμήμα Παραλαβής και Καταχώρισης Δημοσιευμάτων.

- Πληροφορίες, σχετικά με την αποστολή/κατάθεση εγγράφων προς δημοσίευση, την ημερήσια κυκλοφορία των Φ.Ε.Κ., με την πώληση των τευχών και με τους ισχύοντες τιμοκαταλόγους για όλες τις υπηρεσίες μας, περιλαμβάνονται στον ιστότοπο (**www.et.gr**). Επίσης μέσω του ιστότοπου δίδονται πληροφορίες σχετικά με την πορεία δημοσίευσης των εγγράφων, με βάση τον Κωδικό Αριθμό Δημοσιεύματος (ΚΑΔ). Πρόκειται για τον αριθμό που εκδίδει το Εθνικό Τυπογραφείο για όλα τα κείμενα που πληρούν τις προϋποθέσεις δημοσίευσης.

2. ΕΚΤΥΠΩΤΙΚΕΣ - ΕΚΔΟΤΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ

Το Εθνικό Τυπογραφείο ανταποκρινόμενο σε αιτήματα υπηρεσιών και φορέων του δημοσίου αναλαμβάνει να σχεδιάσει και να εκτυπώσει έντυπα, φυλλάδια, βιβλία, αφίσες, μπλοκ, μηχανογραφικά έντυπα, φακέλους για κάθε χρήση, κ.ά.

Επίσης σχεδιάζει ψηφιακές εκδόσεις, λογότυπα και παράγει οπτικοακουστικό υλικό.

Ταχυδρομική Διεύθυνση: Καποδιστρίου 34, τ.κ. 10432, Αθήνα	Ιστότοπος: www.et.gr
ΤΗΛΕΦΩΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ: 210 5279000 - fax: 210 5279054	Πληροφορίες σχετικά με την λειτουργία του ιστότοπου: helpdesk.et@et.gr
ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΚΟΙΝΟΥ	Αποστολή ψηφιακά υπογεγραμμένων εγγράφων προς δημοσίευση στο ΦΕΚ: webmaster.et@et.gr
Πωλήσεις - Συνδρομές: (Ισόγειο, τηλ. 210 5279178 - 180)	Πληροφορίες για γενικό πρωτόκολλο και αλληλογραφία: grammateia@et.gr
Πληροφορίες: (Ισόγειο, Γρ. 3 και τηλεφ. κέντρο 210 5279000)	
Παραλαβή Δημ. Ύλης: (Ισόγειο, τηλ. 210 5279167, 210 5279139)	
Ωράριο για το κοινό: Δευτέρα ως Παρασκευή: 8:00 - 13:30	

Πείτε μας τη γνώμη σας,

για να βελτιώσουμε τις υπηρεσίες μας, συμπληρώνοντας την ειδική φόρμα στον ιστότοπό μας.

